

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW

SPRAWOZDANIE
Generalnego Inspektora Informacji Finansowej
z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r.
o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz
finansowaniu terroryzmu
w 2015 roku

Warszawa, marzec 2016 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	3
2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF	5
2.1. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PODEJRZANYCH	5
2.2. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PONADPROGOWYCH.....	9
2.3. INFORMACJE Z DEKLARACJI PRZEWOZU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	14
3. ANALIZY	17
3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY	17
3.1.1. POSTĘPOWANIA ANALITYCZNE I ICH EFEKTY	17
3.1.2. PRZYKŁADOWE KIERUNKI ANALIZ	21
3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU.....	26
4. KONTROLE	29
4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ GIIF	29
4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ INSTYTUCJE NADZORUJĄCE	29
4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH	30
5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA	32
5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI	32
5.1.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI KONTROLI SKARBOWEJ, ORGANAMI PODATKOWYMI I ORGANAMI CELNYMI	35
5.1.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PODLEGŁYMI MINISTROWI SPRAW WEWNĘTRZNYCH	37
5.1.4. WSPÓŁPRACA Z ABW	39
5.1.5. WSPÓŁPRACA Z CBA	40
5.1.6. WSPÓŁPRACA Z KCIK	41
5.1.7. INNE INFORMACJE.....	41
5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA	42
6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	44
6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ	44
6.1.1. GRUPA EKSPERTÓW DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU	44
6.1.2. PLATFORMA UE-FIU.....	45
6.2. FIU.NET	46
6.3. KOMITET MONEYVAL	46
6.4. GRUPA EGMONT	47
6.5. GRUPA SPECJALNA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY.....	48
6.6. GRUPA EUROAZJATYCKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY	49
6.7. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA.....	49

6.7.1. POROZUMIENIA O WSPÓŁPRACY	49
6.7.2. WYMIANA INFORMACJI Z ZAGRANICZNYMI JAF	50
6.8. INNE KWESTIE.....	52
6.8.1. INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE	52
6.8.2. POROZUMIENIE Z SIŁAMI ZBROJNYMI USA.....	55
7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH	56
7.1. UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH UE	56
7.2. UDZIAŁ W SPOTKANIACH DOTYCZĄCYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH.....	56
7.3. INNE KWESTIE.....	57
7.3.1 AUTORYZACJA TRANSAKCJI Z ISLAMSKĄ REPUBLIKĄ IRANU.....	57
7.3.2 GRUPA ROBOCZA DS. ZWALCZANIA MECHANIZMÓW FINANSOWANIA TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO.....	58
8. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA.....	59

1. WSTĘP

W 2015 r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF) podejmował wielokierunkowe działania w związku z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przede wszystkim – w wyniku prowadzonych analiz – **GIIF przekazał do jednostek organizacyjnych prokuratury 398 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy** (tzw. głównych i uzupełniających), **dotyczących podejrzanych transakcji na łączną kwotę 17,1 mld PLN**. Ponadto, **GIIF zablokował 339 rachunków i wstrzymał 40 transakcji, zabezpieczając w ten sposób aktywa o łącznej wartości 165,2 mln PLN**. Przeważająca większość dokonanych blokad rachunków była związana z podejrzeniem prania pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych, a zwłaszcza nadużyć w stosowaniu mechanizmu podatku VAT w celu wyłudzenia zwrotu czy niezapłacenia należnego podatku.

Jednym z głównych kierunków działalności GIIF w 2015 r. było pogłębianie kooperacji z jednostkami współpracującymi, co znalazło odzwierciedlenie w ilości wymienianych informacji. **Znacząco wzrosła liczba informacji (będących wynikiem analiz prowadzonych w Departamencie Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów – IF), przekazywanych przez GIIF na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu** (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 299), zwanej dalej *ustawą*. **Ich ilość wyniosła 2 587 i była ona o ponad 19,2% większa niż w 2014 r.** Najwięcej tego typu informacji zostało przekazanych do organów kontroli skarbowej (**69,2%**), głównie w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstw skarbowych. Ponadto, informacje mogące mieć związek z tego rodzaju przestępstwami GIIF przysyłał także do policji i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Znacząco wzrosła również liczba wniosków o informacje od uprawnionych organów, przekazanych w trybie przewidzianym w ustawie, na które GIIF odpowiadał. W 2015 r. było ich 2 530, tj. o prawie 6,6% więcej niż w poprzednim roku sprawozdawczym. Wzrost ten wynikał przede wszystkim z natężenia współpracy z organami kontroli skarbowej i izbami skarbowymi. Przy czym należy podkreślić, że w przypadku wniosków kierowanych przez dyrektorów izb skarbowych był to wzrost o **537,5%**, a w przypadku wniosków od organów kontroli skarbowej – o **16%**. W 2015 r. większość wniosków o informacje została przekazana przez organy podległe Ministrowi Finansów (blisko **65,5%**).

GIIF podtrzymywał ponadto współpracę z międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się kwestiami przeciwdziałania i zwalczania prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. W 2015 r. Polska Jednostka Analityki Finansowej – PJAF (tj. GIIF wraz z IF, wspomagającym go w wykonywaniu jego zadań ustawowych) kontynuowała prace w ramach Grupy Egmont nad projektem dot. walut cyfrowych (obejmujących m.in. tzw. waluty wirtualne). Podstawowym celem tego projektu jest zebranie i wymiana doświadczeń jednostek analityki finansowej (JAF) w zakresie wykorzystywania tych walut do popełnienia ww. przestępstw i rozpowszechnienie tej wiedzy, także wśród instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących, aby łatwiej zapobiegać temu procederowi.

W dniu 25 czerwca 2015 r. weszła w życie *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE*, zwana dalej 4.

Dyrektywą AML. Jej przepisy uszczegóławiają i rozwijają zasady przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odnoszące się do funkcjonowania zarówno instytucji obowiązanych, jednostek współpracujących, jak i JAF. W związku z tym faktem, GIIF rozpoczął w 2015 r. prace nad implementacją przepisów 4. Dyrektywy AML do polskiego porządku prawnego, które będą kontynuowane w 2016 r.

Istotnym wydarzeniem 2015 r. – w odniesieniu do współpracy zagranicznej – był wybór przedstawiciela GIIF na Wiceprzewodniczącego Komitetu MONEYVAL. Akt ten podkreśla prestiż, jakim cieszy się PJAF na arenie międzynarodowej.

2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF

2.1. INFORMACJE O TRANSAKCJACH PODEJRZANYCH

W 2015 r. w systemie informatycznym GIIF zarejestrowano 3 520 zawiadomień opisowych o działalności i transakcjach podejrzanych, tzw. SAR-ów (ang. *Suspicious Activity Reports*), które włączono do prowadzonych postępowań analitycznych. Powyższe zawiadomienia zawierają opis od kilku do kilkuset transakcji (często powiązanych ze sobą poprzez strony transakcji, okoliczności przeprowadzenia transakcji, zbliżony okres realizacji i/lub zaangażowanie tych samych wartości majątkowych) i towarzyszących im okoliczności, które w przekonaniu zgłaszającej instytucji/jednostki mogą być związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Często częściami składowymi tych zawiadomień są dodatkowe dane i dokumenty uzasadniające podejrzenia i mające na celu usprawnienie prowadzenia postępowania (np. historie rachunku, kopie dokumentów dotyczących transakcji, itp.).

W powyższej liczbie SAR-ów zawarte są m.in. informacje o przypadkach nieprzeprowadzenia transakcji lub niepodpisania umowy z klientem, lub też o rozwiązaniu takich umów w związku z niemożnością zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego (raportowane do GIIF zgodnie z art. 8b ust. 5 ustawy).

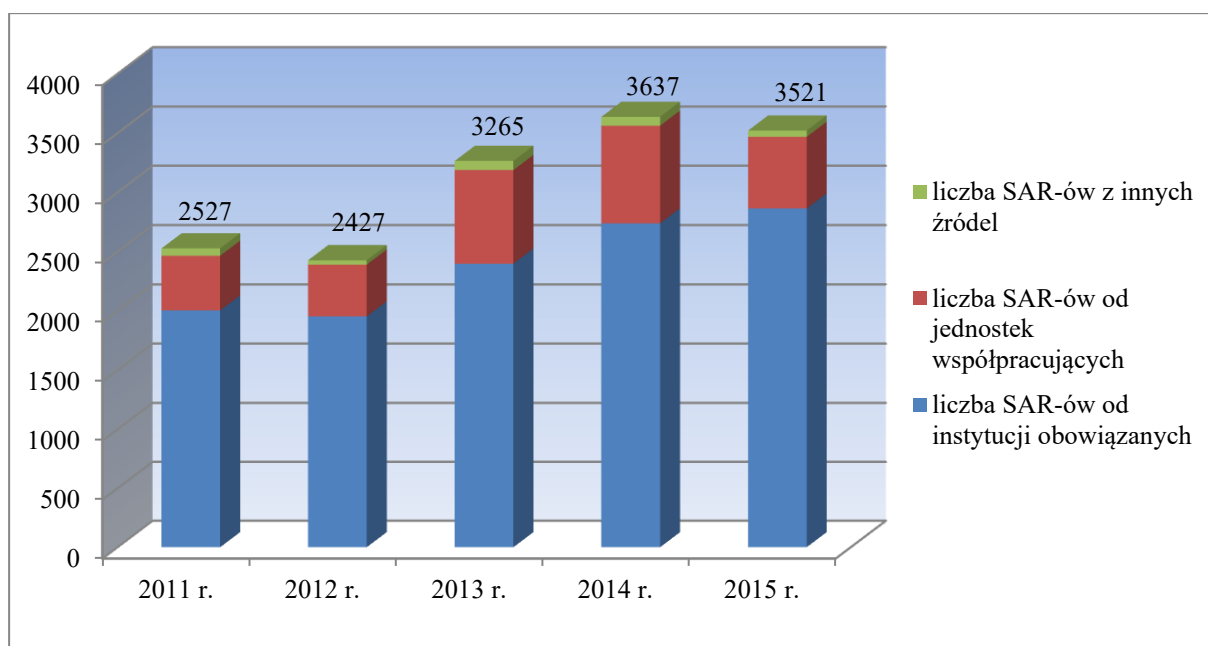
Zawiadomienia opisowe – w porównaniu z zawiadomieniami o pojedynczych transakcjach podejrzanych – zawierają więcej informacji, zwłaszcza w odniesieniu do powziętego przez instytucje obowiązane podejrzenia popełnienia przestępstwa oraz okoliczności towarzyszących transakcjom. Tak szerokie spectrum informacyjne umożliwia szybszą weryfikację otrzymanych danych w innych źródłach informacji oraz skraca czas realizacji działań podejmowanych przez GIIF we współpracy z prokuraturą i innymi organami ścigania.

Tabela nr 1 - Liczba zawiadomień opisowych otrzymanych w okresie 2001-2015

Okres	Instytucje obowiązane	Jednostki współpracujące	Inne źródła	Łącznie
2001 r. (od VII)	102	115	14	231
2002 r.	358	237	19	614
2003 r.	739	211	15	965
2004 r.	860	521	16	1 397
2005 r.	1 011	500	15	1 526
2006 r.	1 351	530	17	1 898
2007 r.	1 244	648	28	1 920
2008 r.	1 287	460	68	1 815
2009 r.	1 362	464	36	1 862
2010 r.	1 462	476	59	1 997
2011 r.	2 004	461	62	2 527
2012 r.	1 954	436	37	2 427
2013 r.	2 399	789	77	3 265
2014 r.	2 739	823	75	3 637
2015 r.	2 864	604	53	3 521

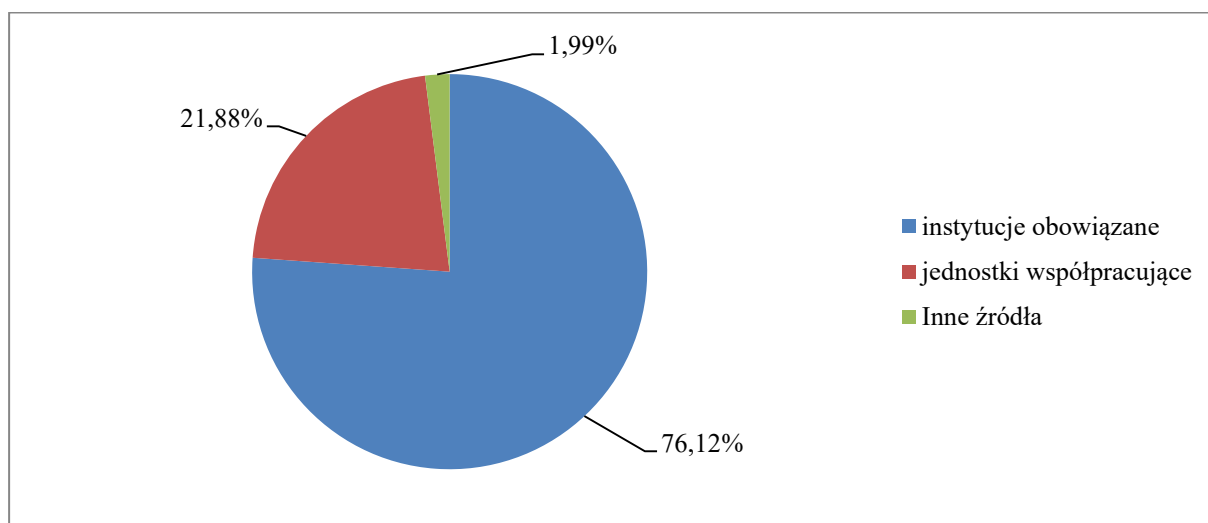
Liczba zawiadomień opisowych ze wszystkich źródeł utrzymuje się na wysokim poziomie od trzech lat (wykres 1). Liczba SAR-ów była w 2015 r. o 42% wyższa od średniej z lat 2011-2012. Stanowi to dobrą ilustrację dla wyzwań w zakresie organizacji pracy, jakie stały w ostatnich latach przed IF realizującym zadania GIIF.

Wykres nr 1 – Liczba SAR-ów raportowanych do GIIF w latach 2011-2015

Udział procentowy zawiadomień opisowych otrzymanych z poszczególnych źródeł informacji zobrazowany jest na wykresie nr 2.

Wykres nr 2 - Źródła SAR-ów w 2015 r.

W 2015 r. zarejestrowano 604 zawiadomienia opisowe od jednostek współpracujących (JW). Liczba ta od trzech lat utrzymuje się na wyższym poziomie niż średnia z lat 2011-2012. Wiąże się to z faktem intensyfikacji współpracy GIIF z innymi organami państwa, widocznej m.in. w znaczącym wzroście liczby powiadomień przekazywanych do różnych organów (patrz rozdział 3.1.1.). Współpraca ta zaowocowała większym zrozumieniem przez te organy zjawiska prania pieniędzy, co przyczyniło się do znacznego wzrostu liczby SAR-ów przekazanych przez nie.

Od instytucji obowiązkanych GIIF otrzymał w 2015 r. 2 864 zawiadomienia opisowe, przy czym ich liczba rośnie w sposób niemal nieprzerwany od 2010 r. i jest obecnie ponad dwukrotnie większa, niż średnia z lat 2006-2010. Rozkład liczby zawiadomień opisowych na

poszczególne grupy instytucji według rodzajów prowadzonej działalności ilustruje Tabela nr 2.

Tabela nr 2 - Podział zawiadomień opisowych otrzymanych w 2015 r. z instytucji obowiązanych według rodzajów instytucji

Rodzaj instytucji	Liczba SAR-ów	Udział procentowy
Banki / oddziały banków zagranicznych / oddziały instytucji kredytowych	2 576	89,94%
Domy maklerskie / inne podmioty prowadzące działalność maklerską	26	0,91%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	33	1,15%
Zakłady ubezpieczeń / oddziały zakładów ubezpieczeń	9	0,31%
Doradcy podatkowi, biegli rewidenci i księgowi	13	0,45%
Notariusze, radcowie prawni i adwokaci	25	0,87%
Przedsiębiorstwa prowadzące działalność leasingową lub factoringową	11	0,38%
Inni przedsiębiorcy przyjmujący płatności w gotówce \geq 15 000 EUR	7	0,24%
Podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut	7	0,24%
Instytucje sektora usług płatniczych	2	0,07%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych / fundusze inwestycyjne	2	0,07%
Publiczni operatorzy w rozumieniu Prawa Poczтового	151	5,27%
Przedsiębiorca pośredniczący w obrocie nieruchomościami	2	0,07%
Suma:	2 864	100,00%

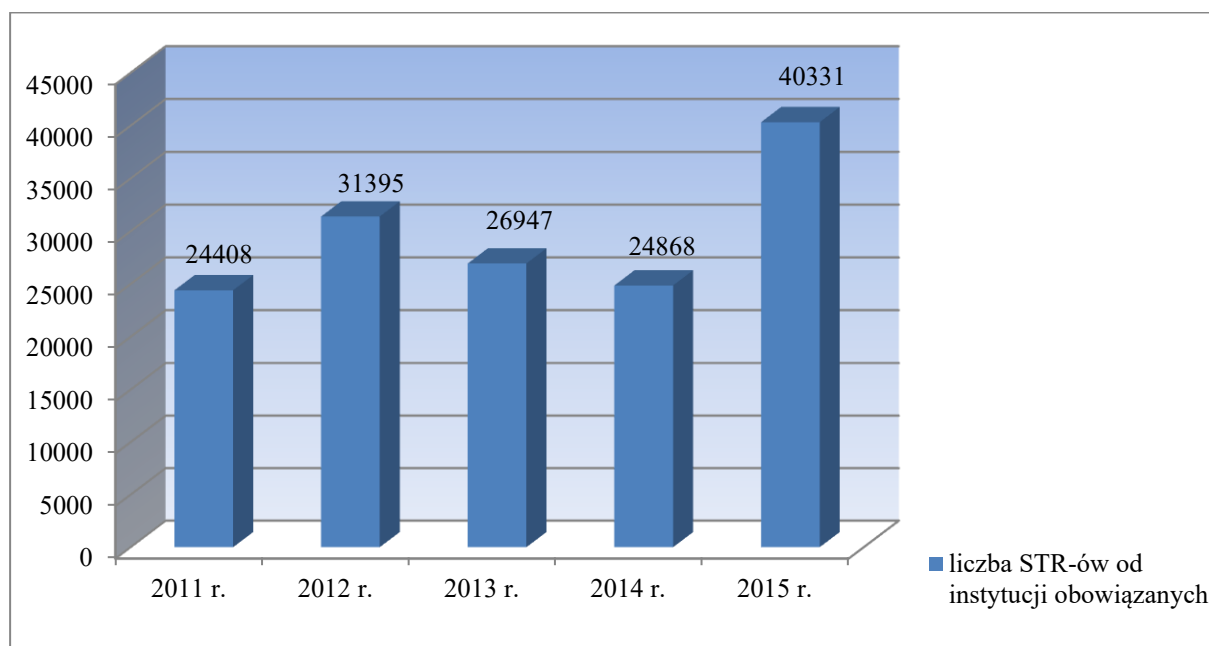
W ubiegłym roku zanotowano – w porównaniu do lat poprzednich – znacząco większą liczbę SAR-ów związanych z transakcjami przekazów pieniężnych, co związane jest głównie z przepływami finansowymi generowanymi w związku z handlem zabronionymi substancjami (szczegółowy opis w rozdziale 3.1.2).

W 2015 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanych 70 345 informacji o pojedynczych transakcjach, których okoliczności mogą wskazywać na związek z popełnieniem przestępstwa (ang. *Suspicious Transaction Reports* - STR), w tym 70 320 transakcje były oznaczone jako mogące mieć związek z praniem pieniędzy (ang. *Suspicious Transaction Reports on Money Laundering*, w skrócie STR-ML), a 25 transakcji – jako mogące mieć związek z finansowaniem terroryzmu (ang. *Suspicious Transaction Reports on Terrorist Financing*, w skrócie STR-TF). Na ogólną liczbę informacji tego typu zgłaszanych do GIIF składają się informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych, zgłoszone przez instytucje obowiązane do GIIF bezpośrednio w trybie art.11 ustawy w związku z art.8 ust.3 ustawy oraz informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych, zgłoszone przez instytucje obowiązane do GIIF w trybie uzupełnienia/zmiany informacji przekazanej uprzednio w trybie art.11 ustawy w związku z art.8 ust.1 ustawy (tj. informacji o transakcji ponadprogowej, która w wyniku późniejszej analizy uznana została za taką, której okoliczności mogą wskazywać na związek z przestępstwem). W 2015 r. informacje drugiego typu – uzupełnienia/zmiany informacji przekazanej uprzednio jako informacja o transakcji ponadprogowej – stanowiły 42,7% ogółu liczby zgłoszonych STR-ów. Tak duży odsetek STR-ów drugiego typu stanowi istotną zmianę w stosunku do poprzednich lat (wtedy stanowiły one niewielki odsetek ogółu STR-ów). Zmiana z dużym prawdopodobieństwem spowodowana jest zastosowaniem się instytucji obowiązanych do komunikatu GIIF o zasadach raportowania „transakcji podejrzanych” z dnia 27 stycznia 2015 r. (opublikowanego w portalu Ministerstwa Finansów w części GIIF). Zgodnie z nim „W przypadku, gdy instytucja obowiązana stwierdzi, że

transakcja wcześniej zarejestrowana jako transakcja ponadprogowa, tj. o której jest mowa w art. 8 ust 1 *ustawy*, spełnia kryteria wskazane w art. 8 ust. 3 *ustawy*, powinna dokonać korekty karty transakcji poprzez wpisanie odpowiedniego kodu transakcji podejrzanej w polu 08 - „Kpdjrz” oraz wyjaśnień co do okoliczności podejrzanych w polu 45 - „Uwagi”, a następnie przekazać informację o korekcie transakcji do GIIF.” Przy czym – jak wyjaśniono w dodatkowym komunikacie – taka korekta nie jest korektą błędu popełnionego przez instytucję obowiązującą, a korektą informacji o transakcji w rejestrze i wynika ona z realizacji obowiązku analizy transakcji, o którym mowa w art. 8a ust. 1 *ustawy*, wykonanego z zachowaniem należytej staranności, przez instytucję obowiązującą. Informacja o tego typu korekcie powinna być do GIIF przekazana niezwłocznie.” Zastosowanie się do zaleceń komunikatu spowodowało, że instytucje obowiązujące przekazują w ww. trybie więcej informacji do GIIF niż w latach ubiegłych.

Liczby STR-ów z kolejnych lat muszą być porównywane w odpowiedni sposób: wykres 3 pokazuje liczbę STR-ów z poszczególnych lat, przy czym do porównania wykorzystane zostały tylko liczby STR-ów, które zostały przesłane przez instytucje obowiązujące do GIIF bezpośrednio w trybie art.11 *ustawy* w związku z art.8 ust.3 *ustawy* (tj. bez zmian/korekt wcześniejszych informacji o transakcjach ponadprogowych w toku późniejszej analizy uznanych za podejrzane).

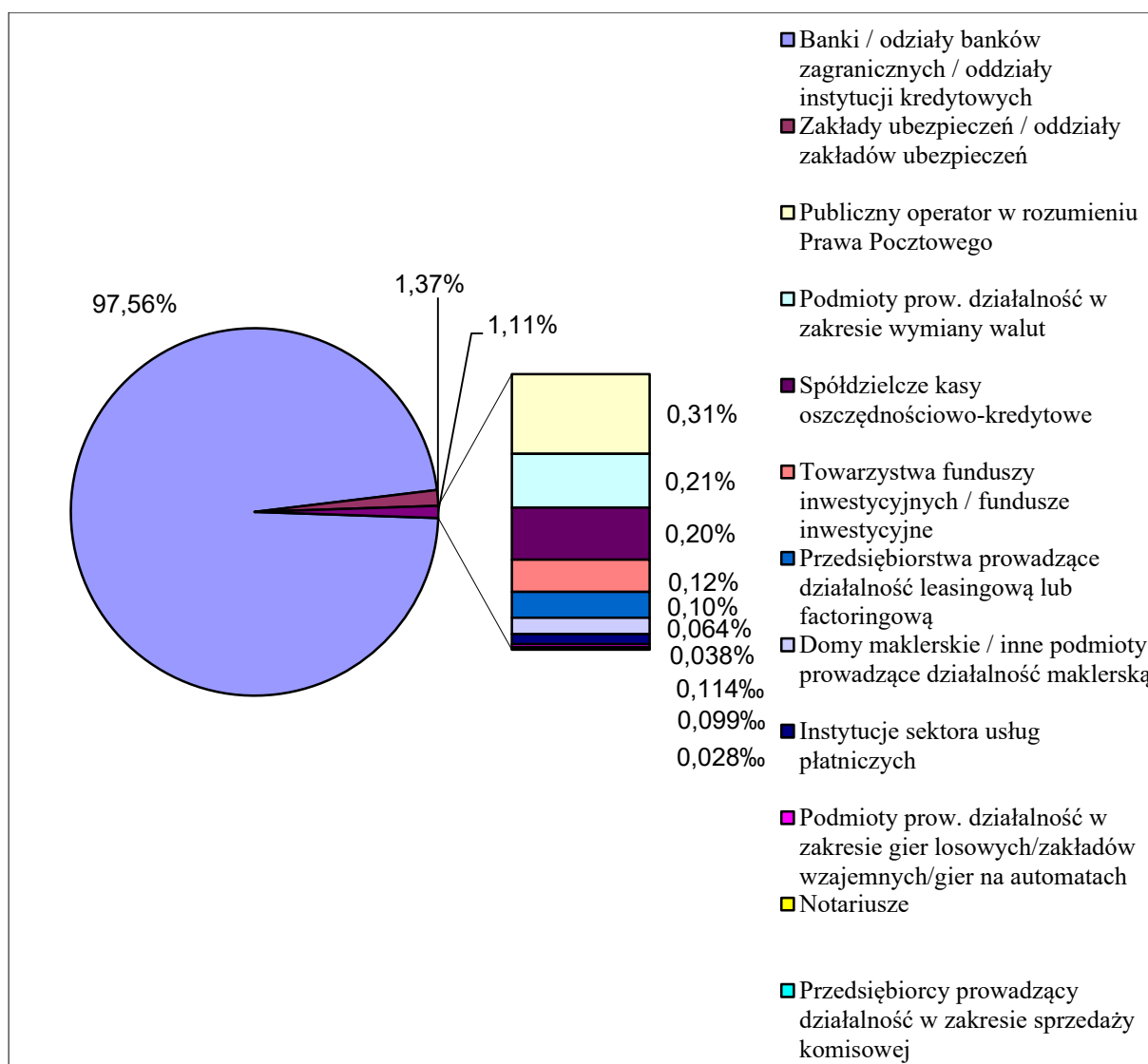
Wykres nr 3 - Liczba STR-ów raportowanych do GIIF w latach 2011-2015.

Pogłębiona analiza nadesłanych w 2015 r. do GIIF STR-ów wskazuje, że w dalszym ciągu istnieją problemy z jednoznaczną interpretacją obowiązków ustawowych związanych z zasadami raportowaniem informacji o transakcjach, których okoliczności wskazują na możliwy związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. W związku z tym GIIF będzie dążyć do egzekwowania zasad wyjaśnionych w opisanym wyżej komunikacie z 27 stycznia 2015 r. i dyscyplinowania instytucji obowiązujących w tym zakresie.

Rozkład liczby STR otrzymanych w 2015 r. przez GIIF w zależności od rodzaju instytucji obowiązujących ilustruje wykres nr 4.

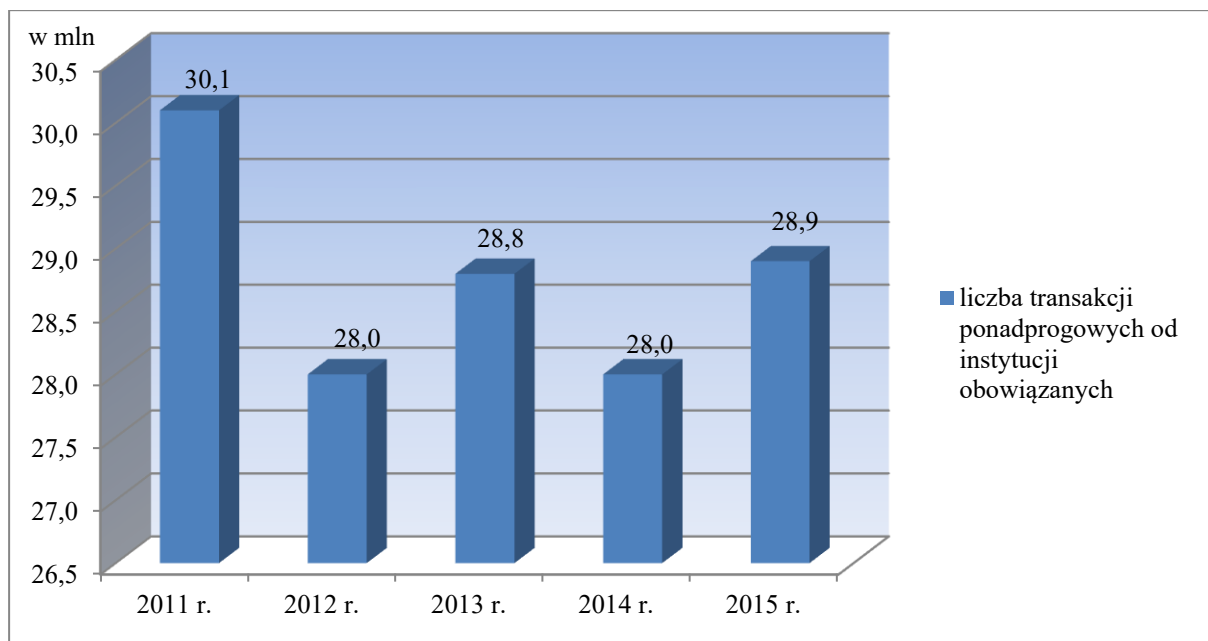
Wykres nr 4 - Źródła STR-ów w 2015 r.

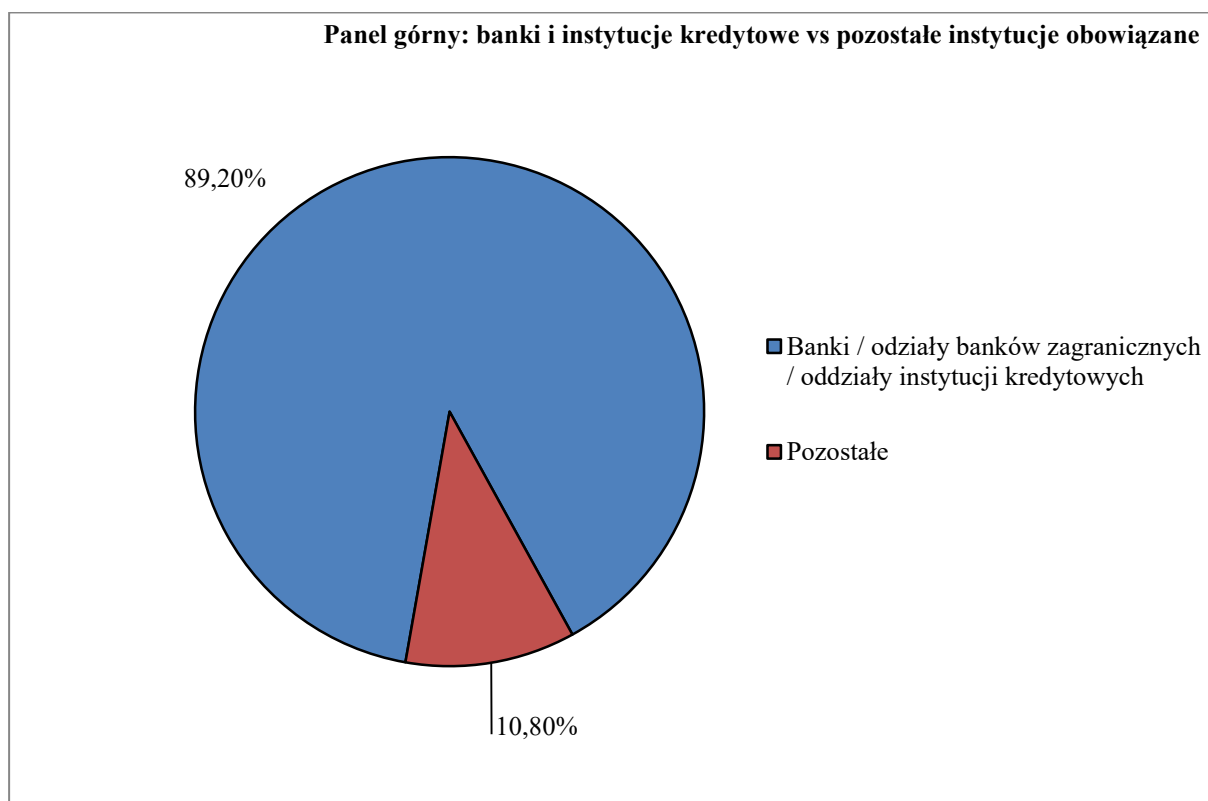
2.2. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PONADPROGOWYCH

W 2015 r. GIIF otrzymał informacje o 28,9 mln transakcji w trybie art.11 *ustawy* w związku z art.8 ust.1 *ustawy*, tj. o transakcjach ponadprogowych, których równowartość przekracza 15 000 EUR (1 000 EUR w przypadku niektórych rodzajów instytucji obowiązanych). Są one gromadzone w systemie informatycznym GIIF i przetwarzane w IF – zarówno na potrzeby postępowań analitycznych prowadzonych przez GIIF, jak i na potrzeby analiz prowadzonych w wyniku realizacji wniosków uprawnionych organów. Liczba informacji o transakcjach tego rodzaju przekazywanych co roku do GIIF pozostaje na zbliżonym poziomie (wykres 5), a rozkład liczby informacji otrzymanych w 2015 r. w zależności od rodzajów instytucji obowiązanych ilustruje wykres 6.

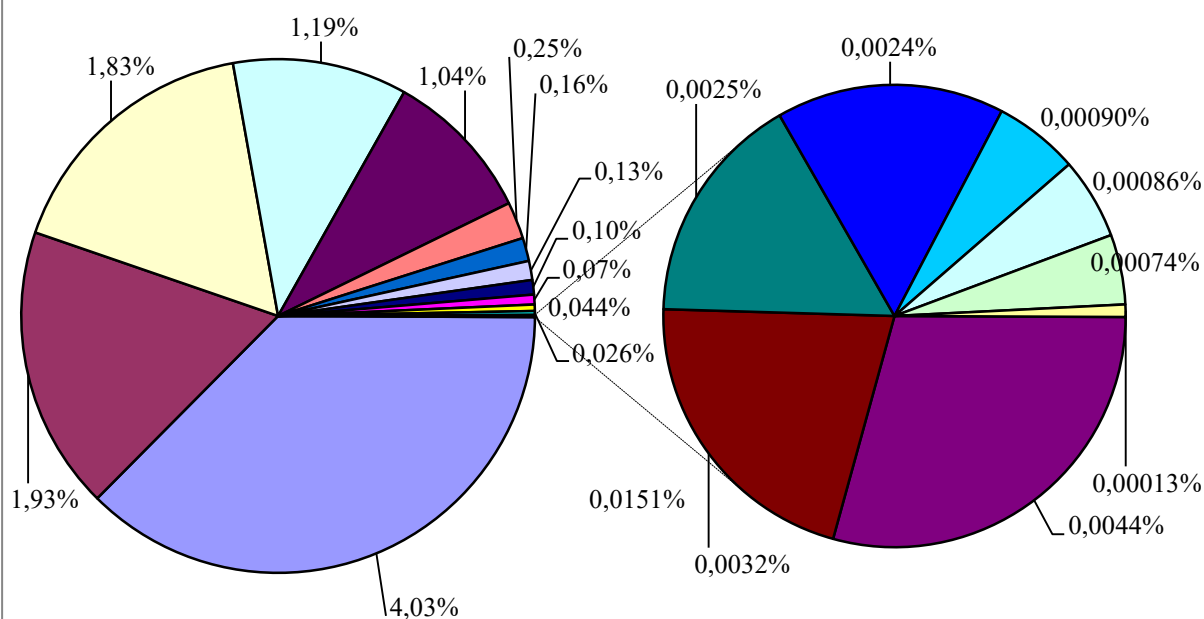
Wykres nr 5 – Liczba informacji o transakcjach ponadprogowych otrzymanych przez GIIF w latach 2011-2015.

Wykres nr 6 - Źródła transakcji ponadprogowych w 2015 r.

Panel dolny: podział pozostałych instytucji obowiązyanych

- Domy maklerskie / inne podmioty prowadzące działalność maklerską
- Notariusze
- Przedsiębiorstwa prowadzące działalność leasingową lub factoringową
- Podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut
- Towarzystwa funduszy inwestycyjnych / fundusze inwestycyjne
- Publiczny operator w rozumieniu Prawa Poczтового
- Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe
- Podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych/zakładów wzajemnych/gier na automatach
- Zakłady ubezpieczeń / oddziały zakładów ubezpieczeń
- Inne instytucje finansowe mające siedzibę w RP
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie obrotu metalami i kamieniami szlachetnymi i półszlach.
- Instytucje sektora usług płatniczych
- Fundacje
- Oddział Instytucji finansowych niemających siedziby na terytorium RP
- Towarowe domy maklerskie
- Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych
- Inni przedsiębiorcy przyjmujący płatności w gotówce >= 15 000 EUR
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie sprzedaży komisowej
- Podmioty prowadzące działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych
- Domy aukcyjne

Instytucje obowiązyane przekazują dane o ww. transakcjach zbiorczo, w postaci plików, w terminie do 14 dni po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w którym zostały zarejestrowane.

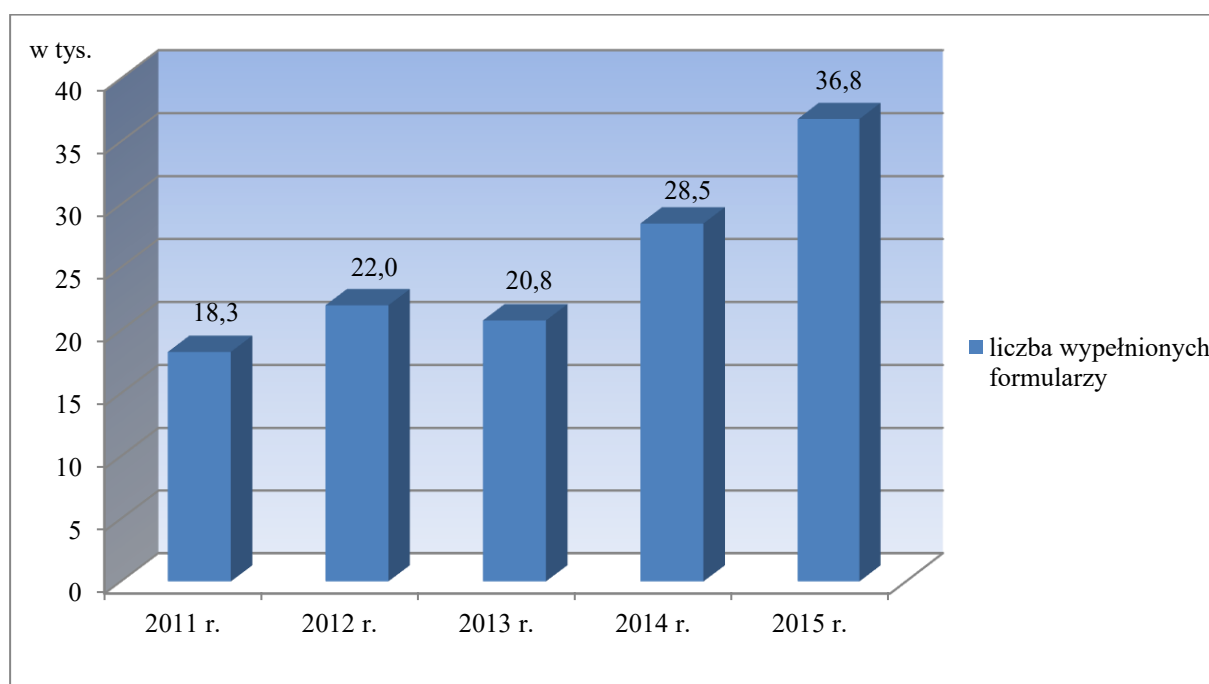
W 2015 r. system informatyczny GIIF przyjął 117,5 tys. plików z danymi dotyczącymi ww. transakcji. Zgodnie z obowiązującymi zasadami pliki z danymi przekazywane są przy pomocy jednego z trzech kanałów elektronicznych:

- bezpiecznej strony internetowej GIIF (w 2015 r. GIIF otrzymał w ten sposób blisko 92% wszystkich plików),
- bezpiecznej poczty elektronicznej (w 2015 r. GIIF otrzymał w ten sposób nieco ponad 8% wszystkich plików) lub
- płyty CD/dyskietki (w 2015 r. GIIF otrzymał w ten sposób jedynie 0,08% wszystkich plików).

W przypadku przekazywania informacji o transakcjach za pośrednictwem bezpiecznej strony internetowej możliwe jest przesłanie przy jej pomocy pliku zawierającego informacje o wielu transakcjach wygenerowanego w odpowiednim formacie z systemu instytucji obowiązanej (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez duże instytucje, przekazujące miesięcznie informacje o wielu transakcjach, w 2015 r. w ten sposób dostarczone zostało 60,6% wszystkich plików), jak i wypełnienie formularza zawierającego elektroniczną wersję karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez mniejsze instytucje, przekazujące informacje o niewielu transakcjach miesięcznie, w 2015 r. w ten sposób dostarczone zostało 33,3% wszystkich plików).

Należy zwrócić uwagę, że każdego roku rośnie liczba informacji o transakcjach zarejestrowanych poprzez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW – począwszy od skokowego wzrostu w roku 2011 r., kiedy przekazano w ten sposób 18,3 tys. transakcji przy liczbie wahającej się pomiędzy 6,7 tys. a 8,7 tys. transakcji rocznie w latach 2008-2010, w latach 2012 i 2013 liczba transakcji przekazanych tą drogą wzrosła do poziomu powyżej 20 tysięcy (odpowiednio: ponad 22 tys. w 2012 r. i blisko 21 tys. w 2013 r.), w 2014 r. osiągnęła 28,5 tys., a w 2015 r. zamknęła się na poziomie 36,8 tys. transakcji (ilustracja na wykresie nr 7).

Wykres nr 7 - transakcje zarejestrowane przez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW SIGIIF.

Jednocześnie systematyczny spadek dotyczył liczby informacji o transakcjach przekazywanych w formie papierowych kart transakcji w latach 2008-2013 (w 2008 r. – 5,5 tys., w 2009 r. – 3,6 tys., w 2010 r. – 3,2 tys., w 2011 r. 2,5 tys., w 2012 r. – 1,5 tys., w 2013 r. – 1,2 tys.), i stabilizacja tej liczby w latach 2013-2015 (w 2014 r. – 1,2 tys., w 2015 r. – 1,3 tys.). Oba te efekty są wynikiem działań podejmowanych przez IF w celu zwiększenia wykorzystania elektronicznego kanału wymiany informacji przez mniejsze instytucje obowiążane oraz wskazuje jednoznacznie na fakt trwałego rozszerzenia grona mniejszych instytucji obowiążanych raportujących systematycznie informacje o transakcjach do GIIF drogą elektroniczną. Należy jednak zaznaczyć, że nawet tak niewielka część informacji przekazywana przez instytucje obowiążane do GIIF w postaci papierowych kopii kart transakcji, wymaga proporcjonalnie znacznie więcej pracy przy gromadzeniu i wprowadzaniu do baz danych niż informacje o transakcjach przekazywane drogą elektroniczną.

Spośród wspomnianych 29 mln transakcji, przekazanych do baz GIIF w 2015 r., 8,00% stanowiły transakcje zaliczone przez instytucje obowiążane do kategorii wpłat lub wypłat gotówkowych, a 10,57% – transakcje z udziałem podmiotów, dla których instytucja obowiążana wskazała miejsce zamieszkania poza granicami Polski lub obywatelstwo inne niż polskie (3,60% transakcji zostało zakwalifikowanych przez instytucje obowiążane jako przelewy przychodzące z zagranicy).

Otrzymane informacje o transakcjach zostały udostępnione w systemie informatycznym GIIF jako dane wejściowe dla dalszych analiz. W szczególności informacje te były poddawane automatycznym procesom analitycznym. Przykładowo, wszystkie informacje o transakcjach były weryfikowane pod kątem ewentualnych powiązań z podmiotami podejrzewanymi o finansowanie terroryzmu lub podmiotami pochodzącymi z krajów wysokiego ryzyka/objętych sankcjami. Automatycznie poszukiwano też powiązań informacji o transakcjach z innymi rodzajami informacji dostępnych w systemie (na przykład z zapytaniami zewnętrznych podmiotów – prokuratury, zagranicznych jednostek analityki finansowej itd.), które były następnie wykorzystywane w postępowaniach analitycznych lub przekazywane do zewnętrznych podmiotów zwracających się do GIIF o przekazanie informacji finansowych. Powyższych powiązań szukano z wykorzystaniem funkcjonujących w systemie informatycznym GIIF modeli analitycznych, które były stosowane zarówno w procesach automatycznego generowania raportów, jak i w analizach tworzonych *ad hoc* na potrzeby konkretnego problemu.

Informacje o transakcjach ponadprogowych wykorzystywane są zarówno do ekstrakcji danych o rachunkach podmiotów podejrzanych, jak i informacji o samych transakcjach, stanowiąc pomocne źródło danych w prowadzonych postępowaniach analitycznych. Informacje o transakcjach są dostępne do analiz zarówno w postaci prostej, gdzie zadając pytanie o konkretny podmiot czy rachunek można uzyskać dostęp do zgromadzonych danych, jak i źródło dla analizy powiązań – poprzez wykorzystanie możliwości wyszukania w bazie danych obiektów (rachunków, podmiotów) powiązanych, tj. pozostających względem siebie w relacji o zdefiniowanym typie (np. podmiotów powiązanych poprzez wspólne wystąpienia w łańcuchu transakcji czy rachunków powiązanych poprzez przeprowadzenie na nich transakcji przez ten sam podmiot). Tego typu analiza powiązań w zakresie rachunków dotyczy tylko rachunków, które zostały wskazane w informacjach o transakcjach ponadprogowych i STR-ach. Nie ma innej dostępnej dla GIIF bazy rachunków, która umożliwiałaby tego typu analizy.

2.3. INFORMACJE Z DEKLARACJI PRZEWOZU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Zgodnie z art. 15a pkt 5 *ustawy*, organy Straży Granicznej i organy celne przekazują do GIIF informacje z deklaracji przewozu przez granicę UE środków pieniężnych. W 2015 r. (podobnie jak w latach 2011-2014) informacje te były przekazywane z wykorzystaniem elektronicznego kanału komunikacji. GIIF otrzymał informacje o ponad 6,6 tys. deklaracjach przewozu środków, w tym 5 587 deklaracji wwozu środków na teren UE i 630 deklaracji wywozu środków z UE, złożonych w 2015 r. (GIIF otrzymał też informacje o 374 deklaracjach przewozu środków pomiędzy krajami UE oraz 58 deklaracji przewozu środków pomiędzy krajami spoza UE). Liczba deklaracji przekazanych organy Straży Granicznej i organy celne w 2015 r. pozostała na poziomie zbliżonym do 2014 r. (6,2 tys.). Podobnie łączne wartości kwot z deklaracji pozostały na zbliżonym poziomie (zsumowana kwota w PLN wyliczona według średniorocznego kursu danej waluty dla środków deklarowanych jako wwożone do UE: w 2014 r. – 537,1 mln PLN, w 2015 r. – 545,8 mln PLN, zsumowana kwota w PLN wyliczona według średniorocznego kursu danej waluty dla środków deklarowanych jako wywożone z UE: w 2014 r. – 72,4 mln PLN, w 2015 r. – 96,4 mln PLN).

Wartość deklarowanych środków dla przywozu do UE wyniosła (uszeregowane według wartości w PLN wyliczonej dla średniorocznej wartości danej waluty w 2015 r.):

- 71,1 mln EUR (w 2014 r. – 78,4 mln, w 2013 r. – 149 mln),
- 46,8 mln USD (w 2014 r. – 46,2 mln, 2013 r. – 34 mln),
- 0,75 mld RUB (w 2014 r. – 0,46 mld, w 2013 r. 1,7 mld),
- 15,3 mln PLN (w 2014 r. – 8,9 mln, w 2013 r. – 6,2 mln),
- 1,61 mln CAD (w 2014 r. – 1,29 mln, w 2013 r. – 1,0 mln),
- 0,43 mln GBP (w 2014 r. – 0,96 mln, w 2013 r. – 0,5 mln),
- 0,43 mln AUD (w 2014 r. – 0,56 mln, w 2013 r. – 0,2 mln),
- 0,26 mln CHF (w 2014 r. – 0,12 mln).

Łączne zadeklarowane kwoty w powyżej wymienionych walutach przekraczają każdorazowo wartość 1,0 mln w złotych po przeliczeniu według średniorocznego kursu danej waluty w 2015 roku. Ponadto informacje o deklaracjach przekazane do GIIF dotyczyły jeszcze przewozu środków o kwotowo mniejszych wartościach w 11 innych walutach. Wśród informacji o środkach wwożonych na teren UE znalazły się również deklaracje dotyczące złota dewizowego (XAU) i platyny dewizowej (XPT). Bliższa analiza informacji z tych deklaracji wskazuje jednak, że większość z nich zawiera błędne bądź nieprecyzyjne dane – np. wielokrotnie z dodatkowego opisu wynika, że liczbowe wartości w formularzu deklaracji dotyczą gramów złota, podczas gdy symbol XAU odnosi się do uncji złota (co zdecydowanie zmienia wartość deklarowanych środków), a symbol platyny dewizowej został użyty niepoprawnie (w rzeczywistości deklaracja miała dotyczyć przewozu pieniędzy w jednej z walut).

Z kolei dla wywozu środków z UE deklarowana wartość wyniosła (uszeregowane według wartości w PLN wyliczonej dla średniorocznej wartości danej waluty w 2015 r.):

- 12,3 mln USD (w 2014 r. - 11,9 mln, w 2013 r. – 8,3 mln),
- 22,5 mln PLN (w 2014 r. - 16,4 mln, w 2013 r. – 0,8 mln),

- 5,4 mln EUR (w 2014 r. - 3,6 mln, w 2013 r. – 3,1 mln),
- 0,5 mln CAD (w 2014 r. - 0,3 mln, w 2013 r. – 0,5 mln),
- 18,2 mln RUB (w 2014 r. – 3,2 mln, brak deklaracji w 2013 r.).

Łączne zadeklarowane kwoty w powyżej wymienionych walutach przekraczają każdorazowo wartość 1,0 mln w złotych po przeliczeniu według średniorocznego kursu danej waluty w 2015 roku. Ponadto informacje o deklaracjach przekazane do GIIF dotyczyły także przewozu środków o kwotowo mniejszych wartościach w 7 innych walutach. Wśród informacji o środkach wywożonych na terenie UE znalazły się również deklaracje dotyczące złota dewizowego (XAU) i platyny dewizowej (XPT).

Wwóz najczęściej deklarowali obywatele Ukrainy (w 59,9% przypadków), następnie obywatele Rosji (w 13,3% przypadków), Polski (w 11,8% przypadków), Białorusi (w 3,5% przypadków) i Wietnamu (w 2,3% przypadków), a oprócz nich również obywatele 61 innych krajów. Wywóz najczęściej deklarowali obywatele Polski (w 61,7% przypadków), Rosji (w 15,2% przypadków), Ukrainy (w 3,3% przypadków) i Turcji (w 2,2% przypadków), a ponadto obywatele innych 33 krajów.

Jeśli chodzi o kierunki, z których następował wwóz środków na teren UE, to 62,7% deklaracji dotyczyło środków wwożonych z Ukrainy, 20,0% – z Rosji, 3,3% – z Białorusi, 2,8% – z Wietnamu (pozostałe deklaracje dotyczyły wwozu z 57 innych jurysdykcji). W przypadku wywozu środków z UE deklarowanym miejscem docelowym najczęściej była Rosja (38,4% przypadków), Turcja (7,1%), USA (6,8%), Tajlandia (4,4%), Kanada (3,8%) i Ukraina (3,8%) Pozostałe deklaracje dotyczyły wywozu do 47 innych jurysdykcji.

Liczba deklaracji przekazanych przez organy Straży Granicznej i organy celne w 2015 r. pozostała na poziomie zbliżonym do 2014 r. (6,2 tys. deklaracji), podobnie jak łączne wartości kwot z deklaracji.

Tabela nr 3 – Informacja o środkach wykazywanych w deklaracjach przewozu przez granicę UE środków pieniężnych

Kierunek przewozu	2014 r.	2015 r.
środki deklarowane jako wwożone do UE	537,1 mln PLN	545,8 mln PLN
środki deklarowane jako wywożone z UE	72,4 mln PLN	96,4 mln PLN

Wśród deklaracji dewizowych z roku 2015 r. znalazły się deklaracje złożone przez 75 podmiotów, które złożyły powyżej dziesięciu deklaracji w ciągu roku (w tym jeden podmiot, który złożył 362 deklaracje dewizowe i jeden, który złożył 115 deklaracji). Wszystkie podmioty, które złożyły powyżej 30 deklaracji w 2015 r., składały również deklaracje w latach poprzednich, co wskazuje na stały charakter zjawiska.

Wiele podmiotów składających deklaracje dewizowe występuje w postępowaniach analitycznych GIIF, wszczynanych na podstawie odrębnych informacji, co wskazuje na deklaracje dewizowe jako na potencjalnie ważne źródło informacji. Wszystkie otrzymane informacje o deklaracjach dewizowych są udostępnione w systemie informatycznym GIIF

jako dane wejściowe dla dalszych analiz na zasadach analogicznych, jak informacje z pozostałych źródeł, np. o transakcja ponadprogowych.

3. ANALIZY

3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY

Podstawowymi zadaniami należącymi do GIIF, zgodnie z przepisami *ustawy*, jest uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji oraz podejmowanie działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W ramach tych zadań GIIF bada przebieg transakcji, co do których powziął uzasadnione podejrzenie, że mogą mieć związek z praniem pieniędzy bądź finansowaniem terroryzmu, przeprowadza procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunków, udostępnia uprawnionym jednostkom informacje o transakcjach oraz uzyskuje od instytucji obowiązanych żądane informacje, a także współpracuje z zagranicznymi instytucjami i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu. Przedmiotowa analiza ma doprowadzić do uprawdopodobnienia, że wartości majątkowe będące przedmiotem transakcji pochodzą z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

3.1.1. POSTĘPOWANIA ANALITYCZNE I ICH EFEKTY

Wykonując swoje ustawowe zadania GIIF wszczął w 2015 r. – na podstawie uzyskanych informacji – 2229 postępowań analitycznych. Liczba ta obejmuje postępowania dotyczące podejrzenia prania pieniędzy, postępowania z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, a także postępowania wszczęte na bazie informacji przekazanych przez instytucje obowiązane, które nie mogły wykonać obowiązków dotyczących środków bezpieczeństwa finansowego i które nie przeprowadziły transakcji, nie podpisały umowy z klientem lub rozwiązały zawarte już umowy. W 2015 r. liczba prowadzonych przez GIIF postępowań analitycznych pozostała na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym. Podkreślić należy fakt, iż pojedyncze postępowanie analityczne, prowadzone przez GIIF, często obejmuje kilka – kilkanaście zawiadomień opisowych otrzymanych od różnych instytucji obowiązanych oraz setki czy nawet tysiące pojedynczych transakcji podejrzanych i transakcji ponadprogowych. Duża liczba postępowań analitycznych jest skutkiem nie tylko ogromnej ilości informacji otrzymywanych przez GIIF, lecz także coraz lepszej – z roku na rok – współpracy pomiędzy GIIF a instytucjami obowiązаныmi oraz jednostkami współpracującymi.

Wynikiem przeprowadzonych postępowań analitycznych było:

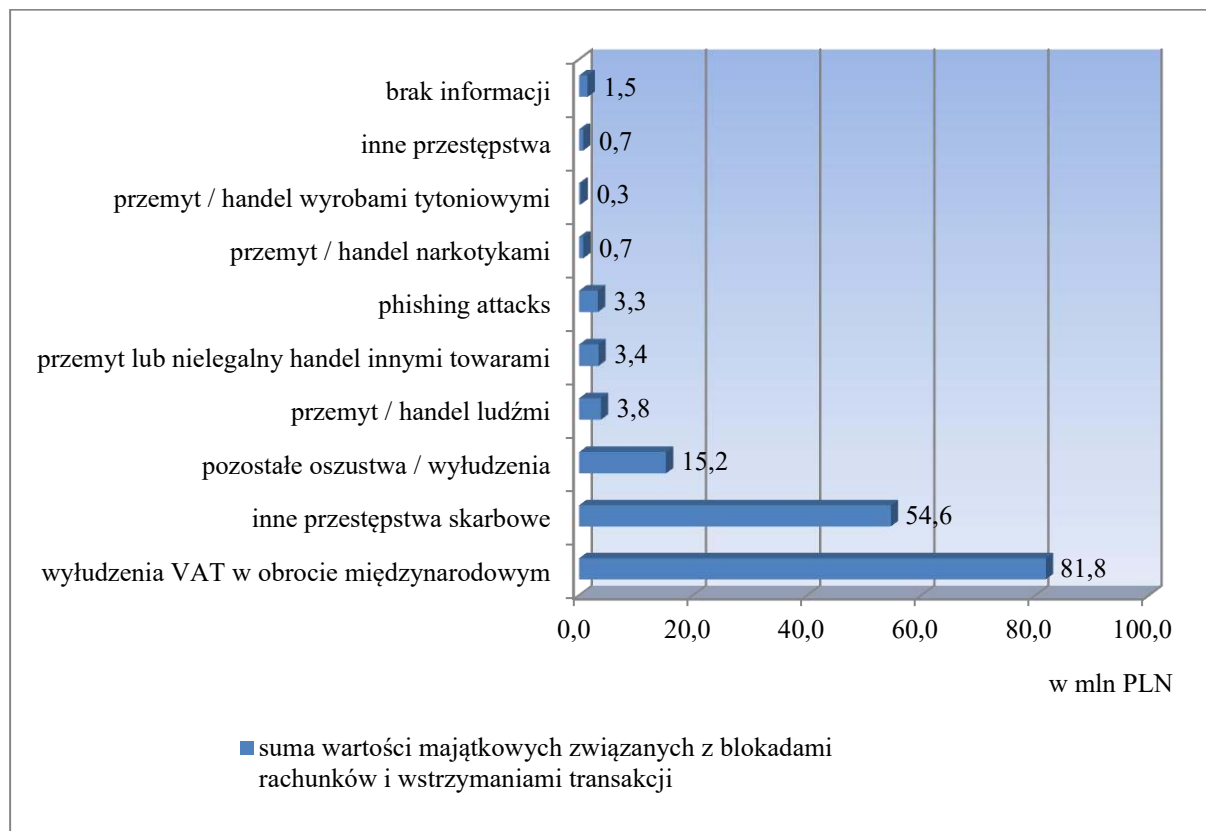
- 1) Przekazanie do właściwych miejscowo prokuratur 184 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy. W przedmiotowych zawiadomieniach zawarto przesłanki, uzasadniające wszczęcie postępowania karnego wobec 571 podmiotów, a łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa, wyniosła ok. 15,8 mld PLN. Zawiadomienia zostały przekazane do prokuratur w trybie art. 31 ust. 1 *ustawy*, tzn. zostały sporządzone na podstawie posiadanych przez Generalnego Inspektora informacji, ich przetworzenia lub analizy, a jednocześnie GIIF przekazał prokuraturze posiadane materiały uzasadniające podejrzenie prania pieniędzy. Oprócz ww. zawiadomień głównych, GIIF przekazał również do prokuratur 214 zawiadomień, które zawierały materiały łączące się podmiotowo bądź przedmiotowo z prowadzonymi przez prokuratury postępowaniami w sprawie prania pieniędzy, a z których wynikało uzasadnione podejrzenie popełnienia tego przestępstwa. Materiały te zostały uzyskane w toku

następczych, prowadzonych przez GIIF postępowań analitycznych. Dotyczyły one 349 podmiotów, a łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa w tych materiałach, wyniosła ok. 1,3 mld PLN.

- 2) Zablokowanie 339 rachunków, na których zgromadzono środki o łącznej wartości ok. 161,8 mln PLN, oraz wstrzymanie 40 transakcji na kwotę 3,4 mln PLN (na podstawie art. 18 i 18a *ustawy*). Przy czym 307 rachunków zostało zablokowanych w trybie art. 18a *ustawy*, tj. z własnej inicjatywy GIIF, na których zgromadzono środki o łącznej wartości ok. 153,8 mln PLN. Wskazane wyżej kwoty środków zablokowanych na rachunkach są szacunkowe, rzeczywista kwota tych środków może być wyższa z uwagi na specyfikę blokady rachunków – podczas trwania blokady nałożonej przez GIIF środki w dalszym ciągu mogą wpływać rachunki, natomiast nie mogą być wypłacane lub przelewane na kolejne rachunki.
- 3) Przekazanie do uprawnionych organów i jednostek 2 587 informacji w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* (tj. z własnej inicjatywy GIIF).

W ramach prowadzonych postępowań analitycznych GIIF rzadko ma możliwość powzięcia podejrzenia co do przestępstwa bazowego dla prania pieniędzy. Najczęściej takimi informacjami dysponuje, gdy blokuje rachunki lub wstrzymuje transakcje. Poniższy wykres przedstawia podział sumy wartości majątkowych, ulokowanych na rachunkach zablokowanych przez GIIF i związanych z transakcjami wstrzymanymi przez niego w 2015 r., według typologii odnoszącej się do możliwych przestępstw bazowych dla prania pieniędzy.

Wykres nr 8 - Podział wartości majątkowych związanych z blokadami rachunków i wstrzymaniami transakcji według typologii odnoszącej się do podejrzenia popełnienia przestępstwa bazowego

Zgodnie z danymi, przedstawionymi na wykresie nr 8, w 2015 r., w związku z podejrzeniem prania pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych, GIIF dokonał blokady rachunków i wstrzymań transakcji, które dotyczyły środków o łącznej wartości 136,7 mln PLN (tj. 82,8% sumy wszystkich środków pozostających na zablokowanych przez GIIF rachunkach i wartości wstrzymanych transakcji).

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2015 r. nastąpił wzrost liczby powiadomień przekazanych innym organom i jednostkom przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy*. Wzrost liczby powiadomień, przekazanych z własnej inicjatywy przez GIIF do uprawnionych organów i jednostek, w stosunku do ubiegłego roku wynosi blisko 19%. Jest to efekt wypracowanych przez GIIF działań we współpracy z organami ścigania, organami kontroli skarbowej i innymi jednostkami współpracującymi. Ustawowa możliwość przekazywania przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* innym organom i jednostkom informacji o transakcjach objętych przepisami *ustawy* dotyczy transakcji, w stosunku do których – w wyniku przeprowadzonej analizy – można sformułować przesłanki do stwierdzenia, że zawierają znamiona czynu zabronionego, którego ściganie leży w kompetencjach poniżej wyszczególnionych organów i jednostek współpracujących.

W omawianym okresie sprawozdawczym 2015 r. GIIF przesłał do uprawnionych organów i jednostek następującą ilość powiadomień:

- 1 790 do organów kontroli skarbowej,
- 467 do Policji, w tym do Centralnego Biura Śledczego Policji (CBŚP),
- 242 do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW), w tym do Centrum Antyterrorystycznego (CAT ABW),
- 62 do Izb Skarbowych,
- 9 do Straży Granicznej (SG),
- 9 do Komisji Nadzoru Finansowego (KNF),
- 8 do Centralnego Biura Antykorupcyjnego (CBA).

W 2015 r. najwięcej powiadomień w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* GIIF skierował do organów kontroli skarbowej. Podobnie jak w latach ubiegłych, znacząca większość powiadomień wskazywała na podejrzenie oszustw podatkowych, związanych z podatkiem od towarów i usług. Powiadomienia te odnosiły się do kwestii związanych z zaniżaniem lub nieujawnianiem obrotów wskutek fałszowania lub ukrywania faktur; wyludzeniem naliczonego podatku VAT; oszustw typu „znikający podatek”; oszustw karuzelowych. Część powiadomień zawierała informacje dotyczące podejrzenia ukrywania przedmiotu opodatkowania, zaniżania przychodów, nieujawnione dochody czy oszustwa w imporcie towarów. Ponadto w 2015 r. GIIF zwrócił się do organów skarbowych z 16 wnioskami o zbadanie legalności pochodzenia określonych wartości majątkowych, celem wyjaśnienia ich źródła.

Przekazane przez GIIF na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy* powiadomienia do organów kontroli skarbowej wielokrotnie stanowiły podstawę do wszczęcia przez te organy postępowań kontrolnych w zakresie prawidłowości obliczania i wpłacania podatków stanowiących dochód budżetu Państwa z tytułu podatku od osób fizycznych, podatku od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług. Efekt postępowań kontrolnych wielokrotnie wskazywał, że kontrolowane podmioty nie prowadziły rzeczywistej, deklarowanej działalności gospodarczej,

były podmiotami wystawiającymi „puste” faktury VAT, które u nabywców służyły do nieuprawnionego zmniejszenia podatku należnego od towarów i usług, co w konsekwencji wpływało na uszczuplenie należności Skarbu Państwa. Ponadto ww. postępowania kontrolne wykazywały, że kontrolowane podmioty nie dokonywały zapłaty do właściwego urzędu skarbowego kwot podatku VAT, które zostały wykazane w wystawionych fakturach sprzedaży. Ustalenia w postępowaniu kontrolnym i zebrany materiał dowodowy stanowił podstawę wszczęcia dochodzenia o przestępstwa skarbowe, przekształcane następnie w śledztwa, prowadzone pod nadzorem prokuratur. W wyniku koordynacji działań GIIF uczestniczył w takich śledztwach prokuratorskich dostarczając materiał dowodowy składający się z analiz przepływów finansowych i dokonywał blokad rachunków posiadając uzasadnione podejrzenie, że te wartości majątkowe pochodzą z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Następną dużą grupą powiadomień stanowiły informacje przekazane do Policji (w tym do CBŚP) oraz ABW. Powiadomienia zawierały dane o transakcjach, które wykorzystane były do podejmowania czynności ustawowych przez ww. organa, których rezultatem były m.in. wszczęte postępowania przygotowawcze. Informacje przekazane przez GIIF wykorzystywane były również w postępowaniach już się toczących. Przekazywane do ABW informacje mogły mieć związek z podejrzeniem czynu zabronionego, którego zbadania należy do kompetencji Agencji, w tym m.in.: rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw godzących w podstawy ekonomiczne państwa oraz jego bezpieczeństwo, rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw korupcji osób pełniących funkcje publiczne, a także dotyczących produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi w obrocie międzynarodowym. Część z tym powiadomień zawierały informacje o przepływach finansowych mogących mieć związek z finansowaniem terroryzmu.

Przekazywane przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* powiadomienia zawierające kompleksową analizę podejrzanych i nieuzasadnionych przepływów finansowych, po weryfikacji i dokonaniu ustawowych czynności przez organy ścigania stanowiły kompleksowy materiał dowodowy dający podstawę wszczęcia śledztwa lub był dołączany do już prowadzonego postępowania karnego. Podobnie jak w ubiegłym roku przekazywane przez GIIF informacje o transakcjach były wykorzystywane w szczególności w śledztwach dotyczących działalności zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się nielegalnym obrotem olejem napędowym, olejem rzepakowym, sprzętem elektronicznym czy też śledztwach dotyczących grup przestępczych, zajmujących się zakupem wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy i ich przemytem na teren Europy Zachodniej oraz w śledztwach dotyczących grup przestępczych, zajmujących się nielegalnym obrotem sterydami i nielegalnymi substancjami farmakologicznymi. Niejednokrotnie przesłane przez GIIF informacje stanowiły też podstawę do opracowywania przez prokuratorów pisemnych wniosków do GIIF o udostępnienie informacji zgromadzonych w trybie i zakresie przewidzianym przepisami *ustawy* na potrzeby prowadzonego postępowania karnego. Przeprowadzone w związku z powiadomieniami GIIF postępowania przygotowawcze umożliwiły przedstawienie wielu osobom zarzutów popełnienia przestępstwa oraz odzyskanie środków majątkowych o wielomilionowej wartości. W wielu przypadkach koordynacja

działań GIIF i uprawnionych organów ścigania doprowadziła do aresztowań członków grup przestępczych oraz blokady rachunków bankowych z wartościami majątkowymi, pochodzącymi z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Zgodnie z treścią art. 4a ust 3 ustawy, Minister Sprawiedliwości przekazuje GIIF dane zbiorcze „o liczbie postępowań karnych, liczbie osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie, i osób nieprawomocnie i prawomocnie skazanych za przestępstwa, o których mowa w art. 165a lub art. 299 Kodeksu karnego, oraz o wartościach majątkowych, w stosunku do których dokonano zamrożenia, blokady i wstrzymania transakcji lub orzeczono zajęcie, zabezpieczenie majątkowe lub przepadek – w terminie 2 miesięcy od zakończenia roku, za który przekazywane są informacje”.

Według informacji przekazanych z Ministerstwa Sprawiedliwości pismem z dnia 10 marca 2016 r., w 2015 r. wszczęto 127 postępowań karnych o przestępstwo z art. 299 Kodeksu karnego wobec 320 osób. W zeszłym roku za popełnienie ww. przestępstwa nieprawomocnie skazano 311 osób, a prawomocnie 151. W przedmiotowych postępowaniach:

- dokonano zabezpieczeń majątkowych w wysokości 3 015 105,- PLN,
- orzeczono przepadek mienia w wysokości 96 810 030,- PLN.

Jednocześnie Ministerstwo Sprawiedliwości poinformowało, że w 2015 r. sądy powszechne nie prowadziły postępowań karnych w związku z przestępstwami z art. 165a Kodeksu karnego.

Z analizy otrzymanych w ubiegłym roku uzasadnień postanowień o umorzeniu postępowań oraz postanowień o odmowie wszczęcia postępowania w sprawach o pranie pieniędzy wynika, że najczęstszą przyczyną – podobnie jak w poprzednich latach – umorzeń i odmów wszczęcia postępowania było nieuznawanie przez prokuratorów przestępstw skarbowych jako przestępstw bazowych w procedurze prania pieniędzy. Powyższe postanowienia części prokuratorów podejmowane były ze względu na odmienną interpretację Uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18.12.2013r. (I KZP 19/13), której nadano moc prawną, dot. m.in. uznania przestępstw skarbowych jako przestępstwa bazowego w procedurze prania pieniędzy, od interpretacji przyjętej przez większość jednostek prokuratur w Polsce.

3.1.2. PRZYKŁADOWE KIERUNKI ANALIZ

Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych

Przestępstwa skarbowe wciąż są najczęściej identyfikowanymi przestępstwami bazowymi do prania pieniędzy. Przestępstwa te prowadzą nie tylko do znacznego uszczuplenia dochodów budżetu państwa, ale również naruszają interesy uczestników obrotu gospodarczego, zakłócając uczciwą konkurencję i zagrażając legalnie działającym podmiotom. W związku z tym GIIF oraz jednostki współpracujące stale intensyfikują wysiłki skierowane na ujawnianie i zwalczanie oszustw podatkowych.

Z zawiadomień przesyłanych do GIIF w 2015 r. wynika, że największe zagrożenie stanowi działalność zorganizowanych grup przestępczych, przeprowadzających transakcje karuzelowe i wykorzystujących mechanizm podatku VAT, w celu wyłudzenia zwrotu i niezapłacenia należnego podatku. Organizatorzy przestępczego procederu wykorzystują wciąż te same metody, organizując sieć podmiotów o zmiennej strukturze i transferując przez rachunki tych

podmiotów środki finansowe w celu pozorowania przeprowadzania legalnych transakcji. Transfery środków przez kolejne rachunki są najczęściej przeprowadzane z wykorzystaniem opcji natychmiastowych przelewów elektronicznych, w wyniku czego, w bardzo krótkim czasie pieniądze wielokrotnie zmieniają właścicieli. Z przeprowadzonych analiz wynika, że często w obiegu między podmiotami pozostają te same środki finansowe. Ponadto GIIF obserwuje wykorzystywanie przez polskie podmioty biorące udział w przestępstwie rachunków bankowych założonych w bankach zagranicą np. na Łotwie, czy w Estonii.

Cechą charakterystyczną spółek przeprowadzających transakcje karuzelowe, w szczególności tzw. „znikających podatników” jest prowadzenie bardzo intensywnej działalności, ale przez krótki okres, po którym zastępowane są przez kolejne podobnie funkcjonujące podmioty. Spółki te są zazwyczaj albo podmiotami nowoutworzonymi, albo przejętymi najczęściej od osób zajmujących się zakładaniem spółek w celu odsprzedaży. Ponadto typowym dla tych spółek jest posiadanie siedziby w tzw. wirtualnych biurach i dysponowanie minimalnym kapitałem zakładowym. Organizatorzy transakcji karuzelowych z wyprzedzeniem przygotowują do swojej działalności wiele spółek, które w odpowiednim momencie włączają do utworzonego łańcucha transakcji.

Jakkolwiek GIIF nie ma często możliwości ustalenia, z obrotem jakim towarem miały związek analizowane transakcje, to w niektórych przypadkach informacje o przedmiocie obrotu wynikają z tytułów transakcji finansowych lub branży, w jakiej działają podmioty zaangażowane w przestępczy proceder. Istotnym źródłem wiedzy o towarach, których sprzedaż i nabycie wykorzystuje się do generowania nienależnych korzyści, są informacje przekazywane przez organy kontroli skarbowej, podatkowe i celne. Na tej podstawie stwierdzić można, że głównym przedmiotem obrotu w analizowanych sprawach w 2015 r. były:

- paliwa i komponenty do produkcji biopaliw,
- produkty spożywcze (np. kawa, napoje energetyczne),
- płyty CD i sprzęt elektroniczny, na obrót którym nie został wprowadzony tzw. odwrócony VAT,
- samochody i części samochodowe.

Ponadto GIIF obserwuje aktywność przestępców również w innych branżach, m.in. w spożywczej, tekstylnej czy dotyczącej obrotu metalami i ich złomem.

Jedno z postępowań analitycznych, prowadzonych w 2015 r. w związku z podejrzeniem prania pieniędzy z przestępstw skarbowych, dotyczyło handlu oponami. Pewna firma sprowadzała z jednego z krajów członkowskich Unii Europejskiej fabrycznie nowe opony (nabycie wewnątrzspółnotowe) i stwarzała pozory ich dalszej sprzedaży do kontrahentów z innych krajów Unii Europejskiej (dostawy wewnątrzspółnotowe), podczas gdy towary te były faktycznie wprowadzane do obrotu krajowego przez inną firmę, która jednocześnie stwarzała pozory ich pochodzenia od dostawcy krajowego.

Deklarowane przez pierwszą firmę dostawy wewnątrzspółnotowe nie znajdowały potwierdzenia w postaci otrzymywania zapłaty w formie przelewów od kontrahentów zagranicznych. Środki, które ta firma otrzymywała na rachunki, pochodziły natomiast z wpłat i przelewów od osoby powiązanej z drugą wskazaną wyżej firmą. Te pieniądze były następnie przekazywane na rzecz zagranicznych kontrahentów jako zapłata za sprowadzone opony.

Z kolei środki zebrane na rachunkach drugiej firmy, pochodzące od krajowych nabywców opon, były wypłacane w gotówce.

Na powiązania między ww. firmami wskazywał m.in. fakt, że niektóre logowania do ich rachunków bankowych odbywały się jedno po drugim z tego samego numeru IP komputera.

W wyniku analizy GIIF podjął decyzję o blokadzie rachunków drugiej wskazanej firmy, jak również rachunku osoby fizycznej powiązanej z nią.

Inne postępowanie analityczne dotyczyło polskiej firmy, która nabywała w ramach wewnątrzwspólnotowego nabycia towaru ze „stawką zerową”, metale nieobrobione o wysokiej próbie czystości (tj. nikiel, cynk, cynę, ołów i aluminium). Następnie ww. firma fakturowała sprzedaż złomu powyższych metali, stosując mechanizm odwróconego podatku VAT, który w rzeczywistości nie mógł być zastosowany, a towar powinien być sprzedany z 23% stawką VAT. Działanie to w okresie ponad roku doprowadziło do uszczuplenia podatku VAT w kwocie kilkudziesięciu mln PLN. Inne polskie spółki przyjmowały nierzetelne faktury VAT, potwierdzające zakup towaru objętego procedurą tzw. odwróconego podatku VAT, a potem wystawiały faktury VAT wskazujące na sprzedaż tego towaru z 23% stawką podatku VAT. Powyższe spółki krajowe bilansowały VAT należny VAT-em naliczonym, wykazując fałszywe nabycia krajowe od innych spółek polskich. Poprzez szereg kolejnych podmiotów towar docelowo sprzedawany był do polskiej spółki będącej jednym z producentów wyrobów z metali nieżelaznych.

W związku z dokonanymi ustaleniami w zakresie prowadzonych analiz i współpracą z ABW, GIIF zablokował rachunki bankowe spółek zaangażowanych w ww. proceder. Ponadto skierował do właściwej jednostki organizacyjnej prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, o którym jest mowa w art. 299 Kodeksu karnego.

Pranie pieniędzy pochodzących z wyłudzeń dotacji z UE

W 2015 r. GIIF prowadził postępowania analityczne dotyczące wyłudzenia dotacji z Unii Europejskiej (UE). Coraz częściej, ze względu na możliwie wysokie kwoty dotacji, ich wyłudzeniem interesują się przestępcy, umiejętnie ubiegający się o środki oferowane w ramach projektów UE. Ponadto – w związku z dużą rolą osób, działających w imieniu władz lokalnych oraz organizacji pozarządowych w otrzymaniu zgody na pozyskanie środków z funduszy europejskich – wzrasta również ryzyko działań korupcyjnych.

W 2015 r. GIIF spotkał się z kilkoma przypadkami, których okoliczności mogłyby wskazywać na możliwość popełnienia przestępstwa prania pieniędzy pochodzących z nienależnie pozyskanych funduszy z UE. Duża część środków wpływających na rzecz poszczególnych beneficjentów wypłacana była w gotówce – bezpośrednio z rachunku beneficjenta bądź pośrednio z rachunków innych podmiotów, po dokonaniu transferów pieniędzy między różnymi podmiotami. Ponadto środki były również przekazywane za granicę na rzecz spółek powiązanych z polskimi podmiotami, które otrzymały dotacje.

Jedno postępowanie analityczne związane z rozdysponowywaniem nienależnie pozyskanych funduszy z UE GIIF było prowadzone na podstawie zawiadomień z instytucji obowiązanych, w których zawarto informacje dotyczące kilku powiązanych osobowo i niedawno założonych spółek, które dostały wysokie dotacje ze środków pochodzących z UE. Wpływające na ich rzecz środki przekazywane były następnie na rachunek kolejnego podmiotu – spółki z siedzibą za granicą. Następnie z rachunku tej spółki zagranicznej wpływające środki

przebiegowały na rzecz kolejnego podmiotu zagranicznego. W ostateczności z rachunku ostatniej spółki dokonywano wypłat gotówkowych.

Kolejne postępowanie analityczne dotyczyło transakcji podejrzanych osoby fizycznej prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, która otrzymała dotację pochodzącą z funduszy unijnych, przyznawanych w ramach wsparcia rolnictwa. Całość środków została wypłacona gotówkowo w bankomatach na terenie Polski. W związku z tym, że cała kwota dotacji została wypłacona w gotówce, a środki w ramach dofinansowania rolnictwa otrzymała osoba nieprowadząca działalności rolniczej, zaistniało podejrzenie, że na rzecz beneficjenta wpłynęły nienależne środki pozyskane z funduszy UE.

W ostatnio prowadzonym przez GIIF postępowaniu analitycznym dwie powiązane osobowo spółki otrzymały środki pochodzące z funduszy unijnych na dofinansowanie rozwoju swojej działalności. Środki pochodzące z dotacji z UE były przekazywane przez rachunki bankowe prowadzone w różnych krajach na rzecz spółek z siedzibami za granicą, których udziałowcami byli obywatele Polski. W ostateczności środki trafiały do Polski. Część środków przekazywano na rachunki podmiotów powiązanych ze spółkami otrzymującymi dotacje z funduszy unijnych, skąd wypłacane były w gotówce. Podmioty otrzymujące dotacje z UE, przekazując następnie otrzymane środki za granicę na rzecz podmiotów powiązanych, mogły dysponować nimi niezgodnie z przeznaczeniem. Transakcje te odbiegały od rzeczywistych zdarzeń gospodarczych.

Pranie pieniędzy pochodzących z obrotu sterydami

W ciągu ostatniego roku GIIF otrzymał również wiele informacji zawierających dane dotyczące osób i podmiotów obracających substancjami niedopuszczonymi do obrotu m.in. przez obowiązujące w Polsce przepisy prawa farmaceutycznego. Liczne zgłoszenia nawiązywały głównie do nadawanych w imieniu różnych osób i podmiotów paczek i idących za tym przekazów pocztowych, będących formą płatności za przesyłane substancje, które po przekazaniu na odpowiednie rachunki bankowe były wypłacane w formie gotówkowej w bankomatach. Przesyłki były weryfikowane przez Służbę Celną, a informacje finansowe potwierdzające płatności za paczki, po analizie GIIF, były przekazywane do właściwych miejscowo prokuratur, po uprzednim wstrzymywaniu transakcji i blokadach rachunków. Instytucja obowiązana przyjmująca paczki i realizująca przekazy pocztowe, informowała o niewielkich rozmiarach przesyłek, zawierających podejrzane substancje oraz o podejrzanych działaniach podejmowanych przez osoby, zakładające rachunki bankowe głównie w celu przyjmowania środków pochodzących ze sprzedaży nielegalnych towarów. Przekazy środków opiewały zarówno na wysokie, jak i niskie kwoty poniżej progu 15 tys. EUR, a sam schemat powtarzał się cyklicznie w przypadku kolejnych osób, angażowanych w proceder najprawdopodobniej przez inicjatorów, mających już za sobą przeszłość kryminalną.

Pranie pieniędzy pochodzących z wyludzeń

W 2015 r. GIIF otrzymywał liczne zawiadomienia dotyczące zakładania rachunków bankowych na podstawie „fikcyjnych” danych osobowych oraz wyludzenia za ich pośrednictwem pożyczek od firm udzielających krótkoterminowych pożyczek, tzw. „chwilówek”. *Modus operandi* działania przestępczego wyglądał w tym przypadku następująco:

- 1) W Internecie były zamieszczane np. oferty pracy z warunkiem, przesłania skanu dowodu osobistego w celu otrzymania posady.
- 2) Na podstawie danych ze skanu dokumentu zakładano przez Internet rachunki w różnych bankach oferujących dostęp do bankowości elektronicznej. Z założonych w ten sposób rachunków bankowych wysyłano jednogroszowe przelewy do firm pożyczkowych w celu potwierdzenia danych osobowych, po czym były przekazywane na te rachunki kwoty pożyczek. Środki gromadzone na kontach były następnie przelewane na kolejne rachunki osób fizycznych, które natychmiast wypłacały je w gotówce.

Wszelkie informacje dot. powyżej opisanych sytuacji oraz przepływy finansowe na rachunkach otwieranych z wykorzystaniem wyłudzonych danych osobowych były niezwłocznie przekazywane przez GIIF do szczegółowego rozpoznania przez właściwe organy ścigania.

GIIF prowadził także postępowania analityczne dotyczące firm podszywających się pod podmioty prowadzące różnego rodzaju ewidencje i rejestry odnoszące się do sfery działalności gospodarczej. M.in. jedno z takich postępowań dotyczyło działalności firmy prowadzącej rzekomo rejestr znaków towarowych. Firma ta wysyłała do innych podmiotów, posiadających siedzibę głównie za granicą, pisma stwierdzające zobowiązanie adresata względem nadawcy z tytułu opłat za wpisy do rejestru znaków towarowych. W celu zabezpieczenia się przed odpowiedzialnością karną, firma – na wystawionych przez siebie pismach – zamieszczała mało czytelnym drukiem informację, że nie jest to faktura, ale oferta handlowa rocznej rejestracji znaku towarowego w internetowej bazie danych, która nie rodzi obowiązku zapłaty. Pomimo tej klauzuli, różne podmioty zagraniczne dokonywały przelewów środków na rzecz tej firmy. Wyłudzone w ten sposób środki pieniężne były następnie wypłacane w gotówce w bankomatach. W tej sprawie GIIF przekazał powiadomienie do organu ścigania.

Pranie pieniędzy przy wykorzystaniu walut wirtualnych

W 2015 r. GIIF nadal otrzymywał zawiadomienia, które odnosiły się do walut wirtualnych i tzw. giełd bitcoinowych. Ze względu na anonimizację transakcji *bitcoin*o, a także inne kryptowaluty są uważane za niezwykle atrakcyjne instrumenty dla grup przestępczych, które z ich wykorzystaniem mogą prać pieniądze. Znane są przypadki wykorzystania zalet walut wirtualnych do prowadzenia giełd, będących miejscem oferowania nielegalnych towarów, w tym narkotyków i niedozwolonych farmaceutyków.

W jednym przypadku GIIF otrzymał prośbę o blokadę rachunków osoby fizycznej, założonych na podstawie fikcyjnych danych osobowych, na które wpłynęły środki pochodzące z korzyści uzyskanej z oszustwa komputerowego, polegającego na przejęciu kontroli nad serwerem banku, bezprawnym dostępie do rachunków klientów, założeniu kont w innych bankach przy wykorzystaniu skradzionych danych personalnych klientów, a następnie podmianie numerów rachunków bankowych na numery ww. nowootwartych rachunków lub rachunków giełd bitcoinowych. Zgodnie z tym *modus operandi*, część środków została przekazana na rachunki osób fizycznych, rzekomo prowadzących działalność gospodarczą, a część na rachunki giełd bitcoinowych tytułem zakupu kryptowaluty. Dzięki współpracy z bankiem GIIF udało się zabezpieczyć środki na wskazanych rachunkach osób fizycznych.

W innej sprawie rachunki bankowe prowadzone na rzecz różnych osób fizycznych zamieszkałych w tym samym mieście zasilane były przekazami pieniężnymi na niewielkie kwoty, zlecanymi przez osoby fizyczne z wielu krajów świata. Bank prowadzący rachunki ustalił, że pełnomocnikami do wszystkich rachunków było kilka osób. Środki gromadzone na tych rachunkach były następnie przelewane na rachunek osoby fizycznej, która dokonywała wypłat gotówkowych. Jednocześnie część środków przekazywano z rachunków różnych osób fizycznych na rachunki prowadzone na rzecz kilku giełd bitcoinowych, wskazując w tytułach transakcji powtarzający się login użytkownika, co dodatkowo potwierdziło tezę o powiązaniach tych osób i ich rachunków. W trakcie dalszej analizy ustalono, że pełnomocnicy do rachunków oraz główny odbiorca środków to osoby notowane w związku z handlem sterydami.

Pranie pieniędzy związanych z naruszeniem praw autorskich

W 2015 r. prowadzono postępowanie analityczne związane z podejrzeniem prania pieniędzy pochodzących z nielegalnego udostępniania treści chronionych prawem autorskim. Zgodnie z uzyskanymi informacjami i przeprowadzoną ich analizą, właściciele serwisów internetowych udostępniali użytkownikom filmy i seriale po uiszczeniu opłaty. Liczne płatności z tego tytułu, na jednostkowo nieznaczne kwoty, były transferowane na rachunki firm zagranicznych, rzekomych właścicieli tych serwisów, prowadzone w instytucjach kredytowych w innych krajach. Faktyczny nadzór nad ich działalnością sprawował polski obywatel, pierwotny właściciel spółki, która utworzyła powyższe serwisy internetowe. Część środków z rachunków spółek zagranicznych została przetransferowana na rachunki tej spółki, a część – na rachunek zagranicznej firmy inwestycyjnej. Opisana spółka inwestycyjna dokonywała szeregu transakcji na papierach wartościowych w Polsce.

GIIF podjął współpracę w tej sprawie z organami ścigania oraz zagranicznymi JAF. Zablokował też rachunki bankowe oraz maklerskie wykorzystane w tej sprawie do prania pieniędzy, w tym należące do wspomnianej zagranicznej firmy inwestycyjnej. GIIF skierował także do właściwej jednostki organizacyjnej prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, o którym mowa w art. 299 Kodeksu karnego.

3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU

Podstawowym celem GIIF w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu jest odcięcie organizacji terrorystycznych od źródeł ich finansowania. Ustawowe zadania GIIF zakładają uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie przewidzianym w ustawie oraz przekazywanie ich do właściwych służb. Ze względu na różnorodność źródeł służących finansowaniu terroryzmu analizie podlegają zarówno transakcje zgłoszone do GIIF jako podejrzone, jak również legalne transakcje podmiotów, które są realizowane w okolicznościach budzących podejrzenie ich związku z finansowaniem terroryzmu. Informacje, na podstawie których wszczynane są analizy pochodzą przede wszystkim z sektora bankowego oraz w nieco mniejszym zakresie od tzw. jednostek współpracujących.

Realizując zadania ustawowe z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu w 2015 r., GIIF wszczął 41 postępowań analitycznych dotyczących transakcji, które potencjalnie mogły mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Postępowania były prowadzone na podstawie zawiadomień od instytucji obowiązanych oraz jednostek współpracujących. Podstawą

wszczęcia postępowań były informacje o transakcjach przeprowadzanych przez podmioty pochodzące lub prowadzące działalność w krajach podejrzewanych o wspieranie terroryzmu, na terenie których ugrupowania terrorystyczne prowadzą aktywne działania oraz w krajach, na obszarze których prowadzone są działania militarne. Postępowania dotyczyły również tzw. zagranicznych terrorystów (ang. *foreign terrorist fighters* FTFs) – obywatele UE o radykalnych poglądach, którzy wyjeżdżają do Syrii lub Iraku, gdzie podlegają szkoleniu oraz dalszej indoktrynacji przeciw wartościom krajów zachodnich, a następnie wracają do Europy w celu przygotowania i przeprowadzenia zamachów terrorystycznych.

Na kierunki analiz prowadzonych przez GIIF w 2015 r. miały wpływ zamachy terrorystyczne, przeprowadzone na terenie UE, w szczególności zamach przeprowadzony przez terrorystów na redakcję tygodnika „Charlie Hebdo” oraz listopadowe zamachy zwolenników organizacji terrorystycznej, tzw. Państwa Islamskiego Iraku i Lewantu (arab. *الإسلامية في العراق والشام* – w skrócie, w polskiej transkrypcji – *Da'isz*) w centrum Paryża. Większość prowadzonych analiz dotyczyła podmiotów pochodzących właśnie z Iraku i Syrii oraz państw sąsiednich, takich jak Iran, Jordania, Arabia Saudyjska i Turcja. Weryfikacji poddawano szczególnie te transakcje, dla których trudno było ustalić uzasadnienie ekonomiczne oraz transakcje gotówkowe. Przedmiotem postępowań analitycznych były również liczne transakcje przeprowadzane przez polskie podmioty, które przyjmowały lub przekazywały środki finansowe na rzecz osób pochodzących z ww. krajów podwyższonego ryzyka. GIIF zwracał również uwagę na podejrzane tytuły operacji oraz zakupy podejrzanych towarów, np. replik broni i innych akcesoriów militarnych, powiązanych z transferami środków do regionów zagrożonych działalnością terrorystyczną. Analizowano też niektóre transakcje biur podróży, pod kątem ewentualnego związku z wyjazdami oraz powrotami FTFs oraz transakcje przeprowadzane za pomocą systemów płatności utrudniających identyfikację stron transakcji, takich jak Payu lub Cashbill. W wyniku przeprowadzonej analizy w zakresie ww. postępowań analitycznych GIIF skierował, w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy*, 24 powiadomienia do CAT ABW, 10 powiadomień do Departamentu Kontrwywiadu ABW oraz 1 powiadomienie do Komendy Głównej Policji.

Szeroki zakres prowadzonych analiz był odpowiedzią na wzrastające w UE zagrożenie ze strony FTFs. Komisja Europejska podejmuje prace legislacyjne mające na celu zobowiązanie państw członkowskich do poszerzenia zakresu penalizacji przestępstwa finansowania terroryzmu w krajowych systemach prawnych m.in. o podróżowanie i organizowanie podróży w celach terrorystycznych, udzielanie i otrzymywanie szkolenia na potrzeby terroryzmu, a także sporządzanie fałszywych dokumentów urzędowych w celu popełnienia przestępstwa terrorystycznego. Choć te przepisy nie weszły jeszcze w życie, mogą stanowić dla europejskich FIU wskazówkę w zakresie obszarów działalności powiązanej z finansowaniem terroryzmu, na które należy szczególnie zwrócić uwagę w toku prowadzonych postępowań analitycznych.

GIIF jest członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych (MZTT), organu pomocniczego Rady Ministrów, który ma zapewnić współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Z inicjatywy MZTT w dniu 9 grudnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła w drodze uchwały „Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015-2019”, będący dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki polityki antyterrorystycznej Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach realizacji Planu Działań, wynikającego z Narodowego

Programu, GIIF został zobowiązany m.in. do współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości w wypracowaniu propozycji zmiany art. 165a Kodeksu karnego, zgodnej z rekomendacjami ewaluatorów MONEYVAL oraz wszczęciu procesu legislacyjnego w tym kierunku. W dniu 9 października 2015 r. Sejm uchwalił *ustawę o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, która zmienia art. 165a Kodeksu karnego (ustawa opublikowana w Dz. U. z dnia 12 listopada 2015 r. poz. 1855). Nowe brzmienie przepisu art. 165a kk weszło w życie z dniem 13 lutego 2016 r.

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez GIIF, w 2015 r. jedna z jednostek organizacyjnych prokuratury postawiła 4 osobom zarzuty z art. 165a Kodeksu karnego w związku z podejrzeniem finansowania przestępstw o charakterze terrorystycznym na Bliskim Wschodzie.

W ramach prac MZZT, GIIF przekazał uwagi do projektu *ustawy* regulującej problematykę rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu tzw. ustawy antyterrorystycznej. Propozycje GIIF zakładały m.in. uregulowanie w ustawie szczegółowych zasad współpracy z CAT ABW, w celu szybszego przekazywania przez GIIF informacji do CAT ABW oraz otrzymywania informacji zwrotnej, a także uproszczonych zasad współpracy w wyjątkowych sytuacjach np. wzrostu poziomu zagrożenia terrorystycznego w RP.

W 2015 r. przedstawiciele GIIF uczestniczyli również w pracach Zespołu Zadaniowego – Stałej Grupy Ekspertkiej (SGE), wspierającego merytorycznie Międzyresortowy Zespół ds. Zagrożeń Terrorystycznych.

4. KONTROLE

4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ GIIF

W 2015 r. GIIF przeprowadził 10 kontroli w następujących instytucjach obowiązanych:

- Banki – 8,
- Notariusze – 1,
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność maklerską – 1.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ujawnione zostały nieprawidłowości w realizowaniu przez instytucje obowiążane obowiązków wynikających z *ustawy*. Stwierdzone nieprawidłowości dzieliły się na 2 grupy: braki natury formalnej i nieprawidłowości merytorycznych. W przypadku pierwszej kategorii dotyczyły one przede wszystkim niedostosowania wewnętrznych procedur do specyfiki działalności kontrolowanego podmiotu. Natomiast druga kategoria obejmowała następujące rodzaje nieprawidłowości:

- brak rejestracji transakcji o równowartości przekraczającej 15.000 EUR, o których mowa w art. 8 ust. 1 *ustawy*,
- przekraczanie terminu przekazania Generalnemu Inspektorowi dokumentów dotyczących transakcji, o których mowa w art. 8 ust. 1, nieinformowanie GIIF o zarejestrowanych transakcjach podejrzanych lub ponadprogowych,
- niestosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 8b ust. 3 pkt 2 i 4 *ustawy*,
- nieprzeprowadzenie analizy ryzyka w celu zastosowania odpowiednich środków bezpieczeństwa finansowego,
- rejestracji transakcji z naruszeniem terminu określonego w § 2 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 września 2001 r. w sprawie określenia wzoru rejestru transakcji, sposobu jego prowadzenia oraz trybu dostarczenia danych z rejestru Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej* (Dz. U. z 2001 r. Nr 113, poz.1210 z późn.zm.),
- niezapewnienie udziału wszystkich pracowników w programach szkoleniowych dotyczących obowiązków przewidzianych w znowelizowanych przepisach *ustawy* oraz nieprawidłowe wypełnianie kart transakcji.

Zgodnie z art. 27 *ustawy*, informacje o wynikach kontroli przeprowadzanych przez kontrolerów GIIF przekazywane były instytucjom nadzorującym do dalszego wykorzystania służbowego.

4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ INSTYTUCJE NADZORUJĄCE

Zgodnie z przepisem art. 21 ust. 4 *ustawy*, instytucje nadzorujące przekazują do GIIF informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli. Z danych będących w posiadaniu GIIF wynika, że w 2015 r.:

- Narodowy Bank Polski (NBP) przeprowadził 1 232 kontrole kantorów,

- Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa przeprowadziła 20 kontroli w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych¹,
- KNF przeprowadziła 43 kontrole²,
- Prezesi sądów apelacyjnych przeprowadzili 142 wizytacje w kancelariach Notarialnych³,
- Naczelnicy urzędów celnych przeprowadzili 34 kontrole w podmiotach prowadzących salony gier i kasyna gry⁴,
- Urzędy kontroli skarbowej przeprowadziły 66 kontroli⁵.

Materiał dowodowy zgromadzony w toku kontroli i przekazywany do GIIF przy wynikach kontroli stanowi podstawę dla GIIF do nakładania kar pieniężnych.

4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH

Postępowania w sprawie nałożenia kar pieniężnych na instytucje obowiązane za nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków, o których mowa w art. 34a *ustawy*, prowadzone są na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Nakładanie kar pieniężnych należy do właściwości GIIF. Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej GIIF uwzględnia rodzaj i zakres naruszenia, dotychczasową działalność instytucji oraz jej możliwości finansowe.

W 2015 r. GIIF przeprowadził 70 postępowań administracyjnych w sprawie nałożenia na instytucje obowiązane kar pieniężnych za nieprzestrzeganie przepisów *ustawy*. Część z nich została wszczęta na podstawie wyników własnych kontroli, tj. GIIF 13 postępowań (18,6%), a część, tj. 57 postępowań (81,4%) – na podstawie wyników kontroli, o których mowa w art. 21 ust. 3 *ustawy*⁶.

GIIF wydał w 2015 r. 70 decyzji administracyjnych, z czego:

- 4 decyzjami umorzono prowadzone postępowania administracyjne,
- 66 decyzjami nałożono na instytucje obowiązane kary pieniężne w wysokości od 200 do 170 000 PLN.

¹ Na dzień 31.01.2016 r.

² Na dzień 31.01.2016 r.

³ Na dzień 31.01.2016 r.

⁴ Na dzień 31.01.2016 r.

⁵ Na dzień 31.01.2016 r.

⁶ Art. 21 ust 3 *ustawy* Kontrolę, o której mowa w ust. 1, realizują również w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach:

- 1) Prezes Narodowego Banku Polskiego - w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność kantorową;
- 2) Komisja Nadzoru Finansowego;
- 3) właściwi naczelnicy urzędów celnych w stosunku do podmiotów zarządzających i prowadzących gry losowe, zakłady wzajemne, gry na automatach oraz gry na automatach o niskich wygranych;
- 4) prezesi sądów apelacyjnych - w odniesieniu do notariuszy;
- 5) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa;
- 6) właściwi wojewodowie lub starostowie - w odniesieniu do stowarzyszeń;
- 7) organy kontroli skarbowej.

W 2015 r. GIIF w wydanych decyzjach określił kary pieniężne na łączną kwotę 1 079 500 PLN. Nałożone przez GIIF kary pieniężne stanowiły dochód budżetu państwa.

Od wydanych przez GIIF decyzji wniesiono w 2015 r. 21 odwołań do Ministra Finansów (w tym 14 odwołań od decyzji GIIF wydanych w 2015 r.) Minister Finansów utrzymał w mocy 6 decyzji GIIF, w 8 przypadkach Minister Finansów uchylił decyzje GIIF w całości i orzekł kary pieniężne w kwotach niższych, w 3 przypadkach uchylił decyzje GIIF w całości i umorzył postępowanie pierwszej instancji w całości, a w 4 przypadkach, według stanu na 31 grudnia 2015 r., postępowania administracyjne przed organem II instancji były w toku.

W 2015 r. złożono 2 skargi na decyzje Ministra Finansów do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. W następstwie skarg złożonych w 2015 r., według stanu na 31 grudnia 2015 r., postępowania były w toku. Ponadto w 2015 r. odbyła się 1 rozprawa będąca wynikiem skargi kasacyjnej złożonej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który utrzymywał w mocy decyzję wydaną przez Ministra Finansów. Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżony wyrok oraz uchylił zaskarżoną decyzję Ministra Finansów oraz utrzymaną nią w mocy decyzję GIIF.

5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA

5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI

Bardzo istotnym elementem działalności GIIF jest współpraca z jednostkami krajowymi, której tryb i zasady zostały określone w art. 32 i 33 *ustawy*.

Uprawnione podmioty – przede wszystkim prokuratura i inne organy ścigania – korzystają z danych, posiadanych przez GIIF. Informacje, gromadzone w trybie i zakresie przewidzianym przepisami ustawy, są udostępniane przez GIIF na wniosek sądów i prokuratorów na potrzeby prowadzonych postępowań karnych (art. 32 *ustawy*). Informacje o transakcjach są przekazywane przez GIIF także na wnioski ministra właściwego do spraw wewnętrznych (oraz osób upoważnionych przez ww. ministra z jednostek mu podległych, m.in. Policji, SG), Szefów ABW, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i CBA. Organami uprawnionymi do pozyskiwania informacji o transakcjach są też m.in. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (GIKS), dyrektorzy izb skarbowych oraz urzędów kontroli skarbowej i in. organy (art. 33 ust. 2 i 4 *ustawy*).

Należy także zwrócić uwagę na ważny aspekt współpracy, jakim jest wymiana informacji z jednostkami krajowymi na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*. Zgodnie z tym przepisem, prokuratura oraz inne organy ścigania informują każdorazowo GIIF o uzyskaniu informacji wskazujących na podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, wszczęciu i zakończeniu postępowania w sprawie o przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przedstawieniu zarzutu popełnienia któregośkolwiek z ww. przestępstw (również w przypadku, gdy postępowanie zostało wszczęte na podstawie informacji z innych źródeł niż GIIF).

Analiza ilościowa danych, dotycząca wymiany informacji⁷ z jednostkami krajowymi, wskazuje na systematyczny wzrost współpracy GIIF, głównie z prokuraturą oraz organami kontroli skarbowej. Dane statystyczne, prezentujące zakres tej kooperacji z wybranymi jednostkami współpracującymi w latach 2013-2015 przedstawiono – dla celów poglądowych – w tabeli nr 4. W ww. okresie od tych jednostek współpracujących otrzymano łącznie 7 061 wniosków o informacje w trybie art. 32 i 33 *ustawy* oraz 420 informacji w trybie art. 14 ust. 2 *ustawy*.

Na wykresie nr 9 zaprezentowano natomiast dane za 2015 r. dot. ilości wniosków o informacje otrzymanych w trybie art. 32 i 33 *ustawy* oraz informacji uzyskanych w trybie art. 14 ust. 2 *ustawy* od ww. jednostek współpracujących. Najwięcej, bo aż ok. 61,1% wszystkich wniosków o informacje, GIIF otrzymał od organów kontroli skarbowej (tj. od dyrektorów urzędów kontroli skarbowej i GIKS). Ok. 20,4% wszystkich wniosków o informacje, które dostał GIIF w 2015 r., zostało przekazanych przez jednostki organizacyjne prokuratury, które także przesłały najwięcej informacji w trybie art. 14 ust. 2 *ustawy* (ponad 67,8%).

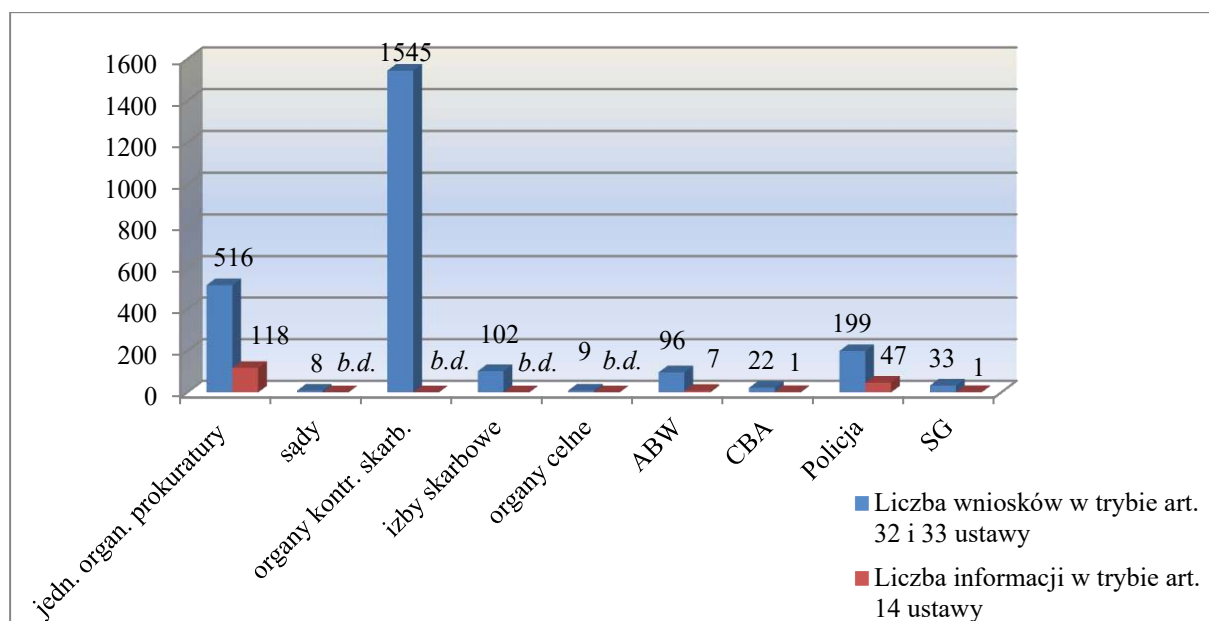
⁷ Analiza ilościowa danych z lat 2010-2014 została szczegółowo przedstawiona w sprawozdaniu GIIF z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w 2014 r., opublikowanym na stronie: www.mf.gov.pl; zakładka: [Ministerstwo Finansów/Działalność/Generalny Inspektor Informacji Finansowej/Publikacje](#).

Tabela nr 4 – Podsumowanie danych dot. współpracy z wybranymi jednostkami krajowymi w trybie art. 32, 33 i 14 ust. 2 ustawy w latach 2013-2015.

Instytucja	Rok	Liczba wniosków w trybie art. 32 i 33 ustawy	Liczba informacji w trybie art. 14 ustawy
Jednostki organizacyjne prokuratury	2013 r.	400	55
	2014 r.	551	111
	2015 r.	516	118
sądy ⁸	2013 r.	0	Nie dot.
	2014 r.	4	Nie dot.
	2015 r.	8	Nie dot.
organy kontroli skarbowej	2013 r.	1368	Nie dot.
	2014 r.	1332	Nie dot.
	2015 r.	1545	Nie dot.
izby skarbowe	2013 r.	10	Nie dot.
	2014 r.	16	Nie dot.
	2015 r.	102	Nie dot.
organy służby celnej	2013 r.	31	Nie dot.
	2014 r.	24	Nie dot.
	2015 r.	9	Nie dot.
ABW	2013 r.	161	7
	2014 r.	187	3
	2015 r.	96	7
CBA	2013 r.	40	1
	2014 r.	30	0
	2015 r.	22	1
Policja	2013 r.	171	30
	2014 r.	192	37
	2015 r.	199	47
Straż Graniczna	2013 r.	31	0
	2014 r.	38	2
	2015 r.	33	1
Suma:	2013 r.	2212	93
	2014 r.	2374	153
	2015 r.	2530	174

⁸ Dot. sądów przekazujących wnioski o informacje w związku z prowadzonymi sprawami karnymi.

Wykres nr 9 – Podsumowanie danych dot. współpracy z wybranymi jednostkami krajowymi w trybie art. 32 i 33 ust. 1 i 2 ustawy, a także art. 14 ust. 2 ustawy w 2015 r.

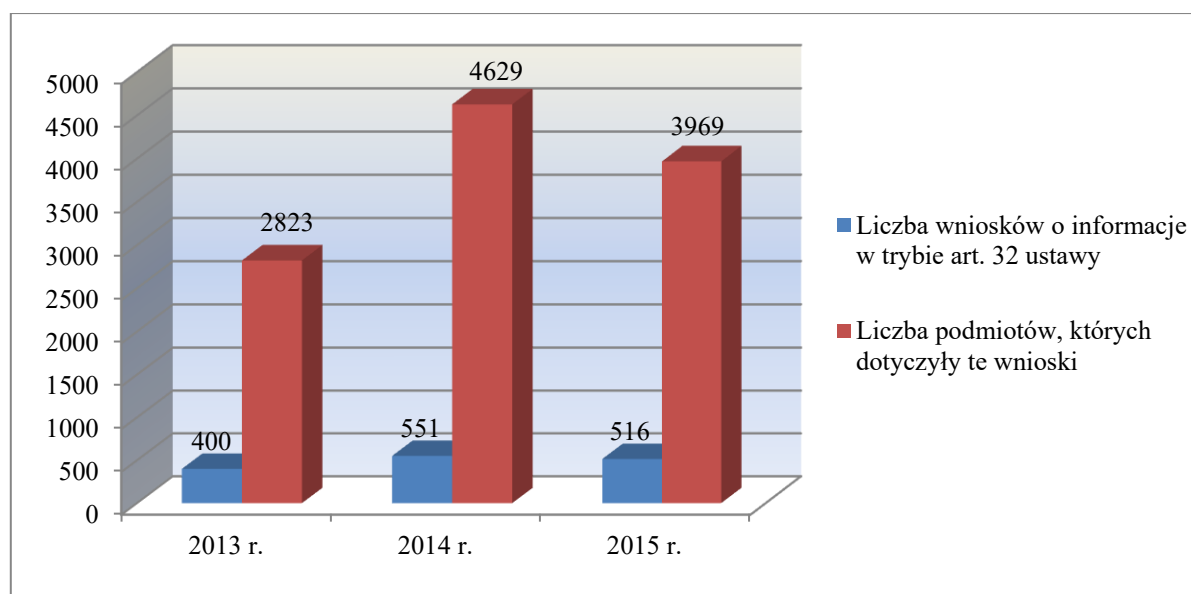

5.1.1. WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI PROKURATURY I SĄDAMI

W trybie art. 32 ustawy GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych prokuratury 516 wniosków, dotyczących 3 969 podmiotów.

W ostatnich latach współpraca z prokuraturą staje się coraz bardziej efektywna, co pokazuje wysoka liczba przekazanych do GIIF wniosków o udzielenie informacji (por. wykres nr 10). Prokuratura drugi rok z rzędu przekazała ponad 500 wniosków, co jest znaczącym wzrostem w porównaniu z latami ubiegłymi (w 2013 r. odnotowano 400 wniosków o informację).

Wykres nr 10 – Dane dot. wniosków o informacje otrzymanych w trybie art. 32 ustawy od jednostek organizacyjnych prokuratur w latach 2013-2015

W 2015 r. wzrosła także liczba informacji, przekazanych na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy* – GIIF łącznie odnotował 118 tego typu informacji ze strony prokuratury. Przekazane dane dotyczyły w sumie 411 podmiotów. Najczęściej przekazywano informacje wskazujące na wszczęcie postępowania na podstawie art. 299 Kodeksu karnego lub dotyczące przedstawienia zarzutów osobom z art. 299 Kodeksu karnego. W kilkudziesięciu takich przypadkach jednostki organizacyjne prokuratury dołączały dodatkowo prośbę o rozważenie podjęcia przez GIIF czynności ustawowych określonych w art. 18a *ustawy*.

W 2015 r. GIIF otrzymał także 8 wniosków na potrzeby postępowań karnych, w tym 3 z sądów okręgowych oraz 5 z sądów rejonowych w zakresie 13 podmiotów.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2015 r. odnotowano również sytuacje, w których jednostki organizacyjne prokuratury przekazywały w ramach jednego pisma informacje na podstawie art. 14 ust. 2 i 3 *ustawy*, wnioskując równocześnie o dane, na podstawie art. 32 ust. 1 *ustawy*, co umożliwiało efektywniejszą wymianę informacji.

W 2015 r. kontynuowano współpracę z jednostkami organizacyjnymi prokuratury polegającą na udziale przedstawicieli IF w inicjatywach, mających na celu wymianę doświadczeń z zakresu problematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Umożliwiły one wsparcie merytoryczne uczestników szkoleń oraz upowszechnienie dobrych praktyk, mających na celu zapewnienie bardziej efektywnego współdziałania.

Na mocy zawartego w dniu 16 lipca 2014 r. *Porozumienia o współpracy w zakresie wypracowania systemowych rozwiązań w odniesieniu do przeciwdziałania i zwalczania przestępczości gospodarczej pomiędzy Ministerstwem Finansów a Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie* zrealizowano cykl specjalistycznych szkoleń, dotyczących problematyki ujawniania i zwalczania przestępczości podatkowej ze szczególnym uwzględnieniem podatku VAT i podatku akcyzowego oraz współpracy GIIF z organami ścigania, które odbyły się z aktywnym uczestnictwem przedstawicieli IF w dniach:

- 23-24.04.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji wrocławskiej;
- 7-8.05.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji krakowskiej;
- 28-29.05.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji rzeszowskiej;
- 11-12.06.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji białostockiej;
- 10-11.09.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji szczecińskiej;
- 24-25.09.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji poznańskiej;
- 15-16.10.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji łódzkiej;
- 05-06.11.2015 r., z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji gdańskiej.

5.1.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI KONTROLI SKARBOWEJ, ORGANAMI PODATKOWYMI I ORGANAMI CELNYMI

Na podstawie art. 33 ust. 2 *ustawy* w 2015 r. GIIF otrzymał łącznie 1 656 wniosków od organów pochodzących z resortu finansów w zakresie 3 538 podmiotów.

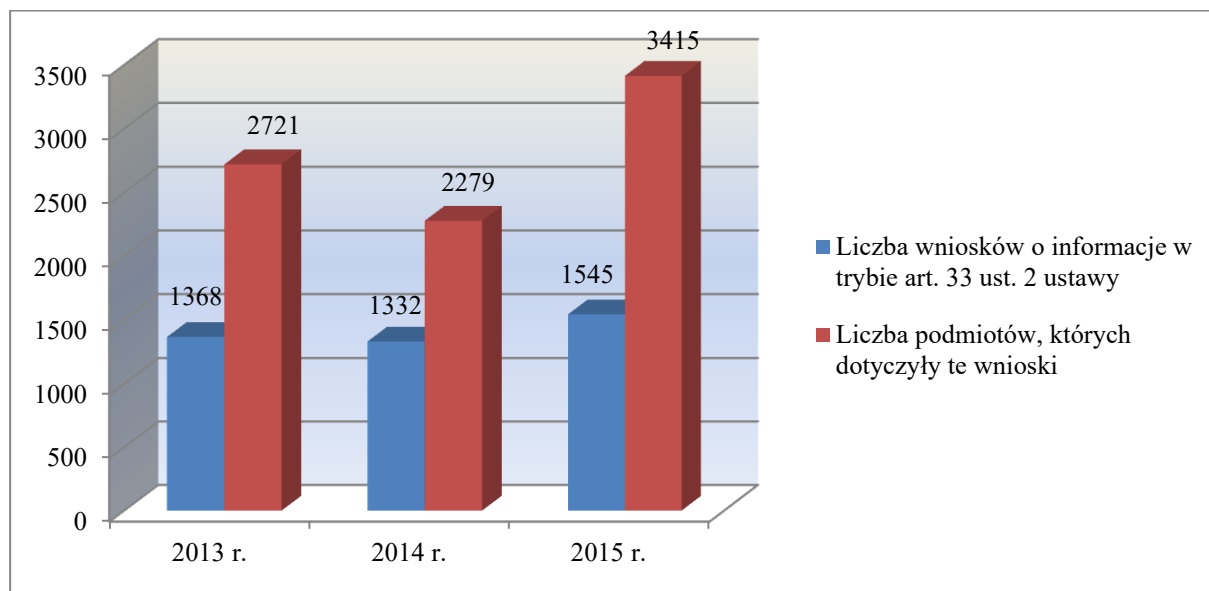
GIIF otrzymał 14 wniosków od GIKS w zakresie 198 podmiotów, ponadto 1 531 wniosków od dyrektorów urzędów kontroli skarbowej (UKS), dotyczących 3 217 podmiotów.

Na otrzymaną w 2015 r. liczbę 1531 wniosków składały się wnioski przekazane przez:

- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Białymstoku – 81;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy – 43;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Gdańsku – 178;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Katowicach – 40;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Kielcach – 15;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie – 141;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Lublinie – 126;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Łodzi – 59;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Olsztynie – 43;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Opolu – 10;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Poznaniu – 239;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Rzeszowie – 93;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Szczecinie – 103;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie – 130;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej we Wrocławiu – 155;
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Zielonej Górze – 63.

W 2015 r. nastąpiło widoczne zwiększenie liczby wniosków otrzymanych, na które GIIF każdorazowo odpowiadał (por. wykres nr 11).

Wykres nr 11 – Dane dot. wniosków o informacje otrzymanych w trybie art. 33 ust. 2 ustawy od organów kontroli skarbowej w latach 2013-2015

GIIF otrzymał również 102 wnioski o udzielenie informacji pochodzących od dyrektorów izb skarbowych, w zakresie 114 podmiotów. Tym samym odnotowano jest znaczący wzrost w zakresie współpracy z izbami skarbowymi, w porównaniu z latami ubiegłymi.

Dodatkowo, GIIF otrzymał 9 wniosków od dyrektorów izb celnych w zakresie 9 podmiotów.

W 2015 r. kontynuowano stałą współpracę polegającą na współorganizowaniu szkoleń w zakresie podnoszenia wiedzy z problematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu z udziałem UKS oraz współpracujących organów i służb ścigania.

Przedstawiciele IF uczestniczyli w spotkaniach zorganizowanych w dniach:

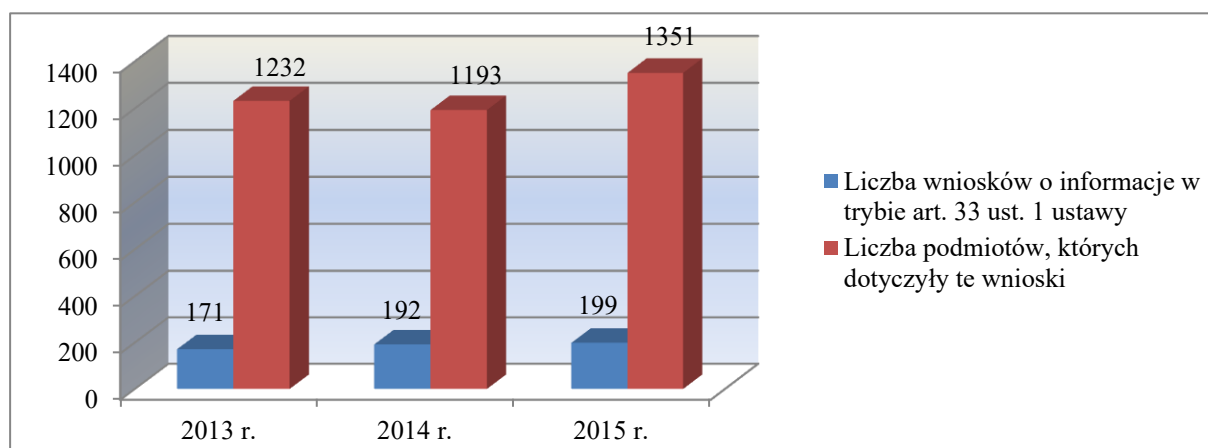
- 28.01.2015 r. – na temat współpracy GIIF z organami ścigania i kontroli skarbowej, z udziałem prokuratorów i sędziów apelacji rzeszowskiej oraz pracowników UKS w Rzeszowie;
- 03.07.2015 r. – na temat współpracy GIIF z organami ścigania i kontroli skarbowej, z udziałem pracowników UKS w Gdańsku oraz funkcjonariuszy CBŚP;
- 11.09.2015 r. – na temat podstaw prawnych funkcjonowania, zakresu zadań i ram współpracy GIIF z innymi organami, z udziałem pracowników UKS w Szczecinie;
- 19-21.10.2015 r. – na temat przestępczości w podatku od towarów i usług – praktycznych aspektów współpracy organów i służb, z udziałem pracowników UKS w Bydgoszczy, Policji, Prokuratury, zorganizowanym przez Zespół Ekspertki ds. przestępczości w podatku VAT i akcyzy;
- 5-6.11.2015 r. – na temat koordynacji działań mających na celu zwalczanie oszustw podatkowych w branży elektronicznej, wymiany doświadczeń oraz usprawniania współpracy organów i służb, z udziałem pracowników UKS w Olsztynie, Policji, Prokuratury.

5.1.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PODLEGLYMI MINISTROWI SPRAW WEWNĘTRZNYCH

W trybie art. 33 *ustawy* GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych Policji 199 wniosków, które dotyczyły 1 351 podmiotów, z czego znaczącą część wniosków otrzymano od uprawnionych osób reprezentujących:

- Wydział do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Ekonomicznej CBŚP,
- Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji,
- Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji.

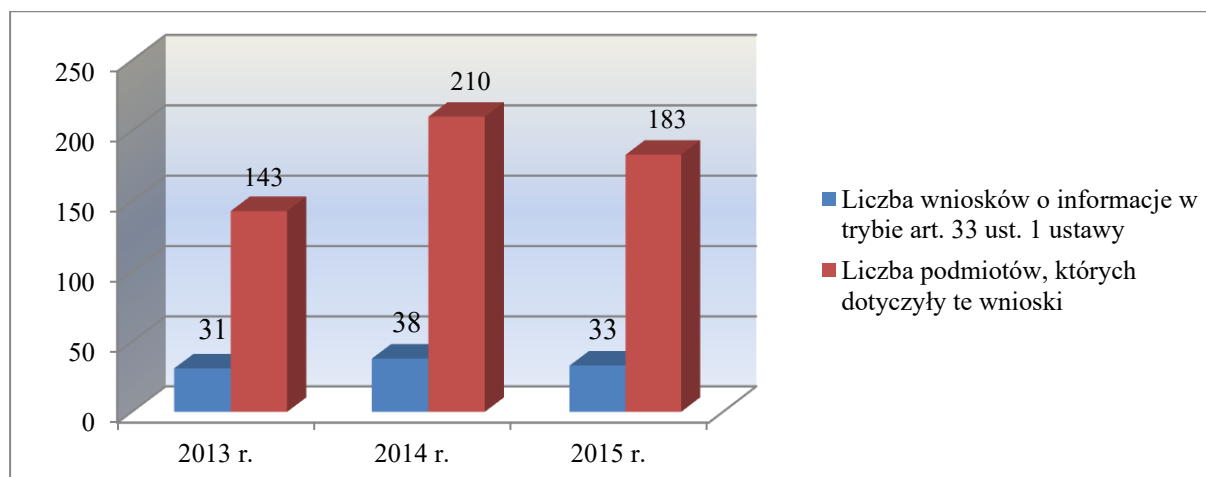
Wykres nr 12 – Dane dot. wniosków o informacje otrzymanych w trybie art. 33 ust. 1 ustawy od Policji, w tym i od CBŚP, w latach 2013-2015

Współpraca w zakresie realizacji wniosków o informacje na potrzeby przedstawicieli organów Policji, podobnie jak w latach poprzednich, przebiegała sprawnie i efektywnie.

Ponadto, w 2015 r. GIIF udzielił odpowiedzi na 33 wnioski, dotyczące 183 podmiotów, przekazane przez uprawnionych przedstawicieli Komendy Głównej Straży Granicznej (por. wykres nr 13).

Wykres nr 13 – Współpraca ze Strażą Graniczną w latach 2013-2015 w trybie art. 33 ustawy

Jednostki nadzorowane i podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych skrupulatnie wypełniały również obowiązki określone w art. 14 ust. 2 pkt 1 *ustawy*, co w sposób znaczący rozszerzyło współpracę. GIIF otrzymał 47 takich informacji z jednostek organizacyjnych Policji dotyczących 438 podmiotów (w szczególności z CBŚP) oraz 1 informację ze SG w zakresie 15 podmiotów.

Na podstawie otrzymywanych informacji GIIF mógł skuteczniej wypełniać ustawowe obowiązki, włącznie z zastosowaniem instytucji blokady rachunków określonych w art. 18a *ustawy*. Podjęte działania w zakresie analiz prowadzonych przez GIIF umożliwiły efektywniejszą współpracę już na etapie pracy operacyjno-rozpoznawczej służb podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Najszerzej ten rodzaj wymiany informacji wykorzystywany był przez Wydział do Zwalczania Zorganizowanej Przystępczości Ekonomicznej CBŚP.

W 2015 r., w ramach współpracy z jednostkami nadzorowanymi i podległymi ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, przedstawiciele IF wzięli udział w następujących przedsięwzięciach:

- w dniach 24-25.03.2015 r. oraz 01-02.07.2015 r. – w szkoleniach z udziałem funkcjonariuszy Straży Granicznej średniego szczebla kierowniczego, dotyczących ustalania składników majątkowych pochodzących z nielegalnych źródeł;
- w dniach 23-24.04.2015 r. – w zorganizowanych przez GIIF warsztatach na temat zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu przy użyciu waluty *bitcoin*, z udziałem przedstawicieli Policji i ABW;
- w dniu 26.05.2015 r. – w spotkaniu na temat podstaw prawnych funkcjonowania, zakresu zadań i ram współpracy, z udziałem przedstawicieli Policji z Kielc;
- w dniach 24-26.06.2015 r. – w spotkaniu na temat współpracy Policji i sektora bankowego w zakresie zapobiegania, ujawniania oraz zwalczania przystępczości

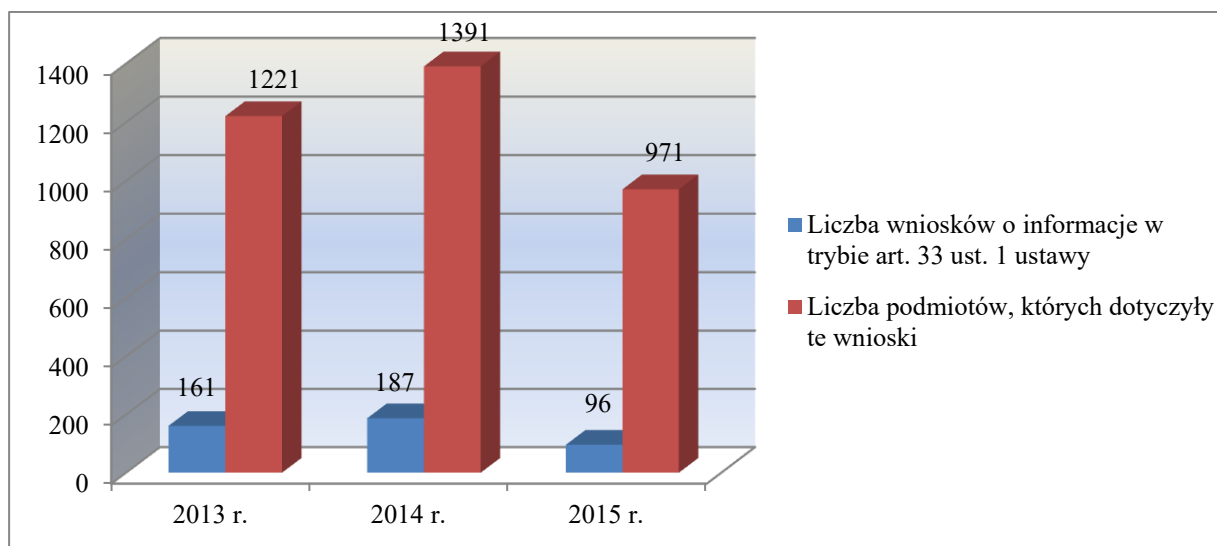
związanej z funkcjonowaniem banków, z udziałem przedstawicieli banków, Policji, CBŚP, ABW, zorganizowanym przy udziale Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji oraz Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie;

- w dniach 6-9.07.2015 r. – w spotkaniu na temat zwalczania przestępczości gospodarczej dla funkcjonariuszy pionu kryminalnego, z udziałem funkcjonariuszy Policji, zorganizowanym przez Komendę Główną Policji;
- w dniu 10.09.2015 r. – w szkoleniu na temat współpracy organów ścigania z GIIF, z udziałem przedstawicieli Policji, zorganizowanym przez Wyższą Szkołę Policji w Pile;
- w dniach 28.09.- 2.10.2015 r. – w seminarium na temat doskonalenia współpracy oraz przepływu danych w strefie Schengen w zakresie zwalczania przestępczości narkotkowej, samochodowej oraz zabezpieczenia mienia pochodzącego z przestępstw w ramach wspólnego rynku UE, zorganizowanego w ramach *Drakkar – polsko – norweskiego kursu na bezpieczeństwo strefy Schengen*, z udziałem funkcjonariuszy Policji, SG, Izb Celnych;
- w dniach 4-5.11.2015 r. oraz 22-28.11.2015 r. – w seminariach zorganizowanych w ramach projektu *Współpraca międzynarodowa organów ścigania w zakresie zapobiegania i walki z przestępczością gospodarczą i korupcyjną jako element zapewnienia bezpieczeństwa w UE*, z udziałem funkcjonariuszy Policji, CBA, SG, Kontroli Skarbowej, Policji bułgarskiej i niemieckiej, zorganizowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Lublinie;
- w dniach 15-18.12.2015 r. – w szkoleniu na temat problematyki zwalczania cyberprzestępczości, z udziałem funkcjonariuszy Policji, zorganizowanym przez Wydział do zwalczania cyberprzestępczości CBŚP.

5.1.4. WSPÓŁPRACA Z ABW

W zakresie współpracy na podstawie art. 33 ustawy GIIF otrzymał z ABW 96 wniosków dotyczących 971 podmiotów, a także 7 informacji, przekazanych na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy, które dotyczyły 78 podmiotów.

Wykres nr 14 – Współpraca z ABW w latach 2010-2015 w trybie art. 33 ustawy

Współpraca w zakresie realizacji wniosków na potrzeby ABW pomimo spadku liczby przekazanych wniosków, jest nadal efektywna (por. wykres nr 14), co w szczególności ma przełożenie w zakresie stosowania przepisów określonych w art. 14 ust. 2 *ustawy*, a w następstwie wpływ na zastosowanie instytucji blokady rachunków określonych w art. 18a *ustawy*.

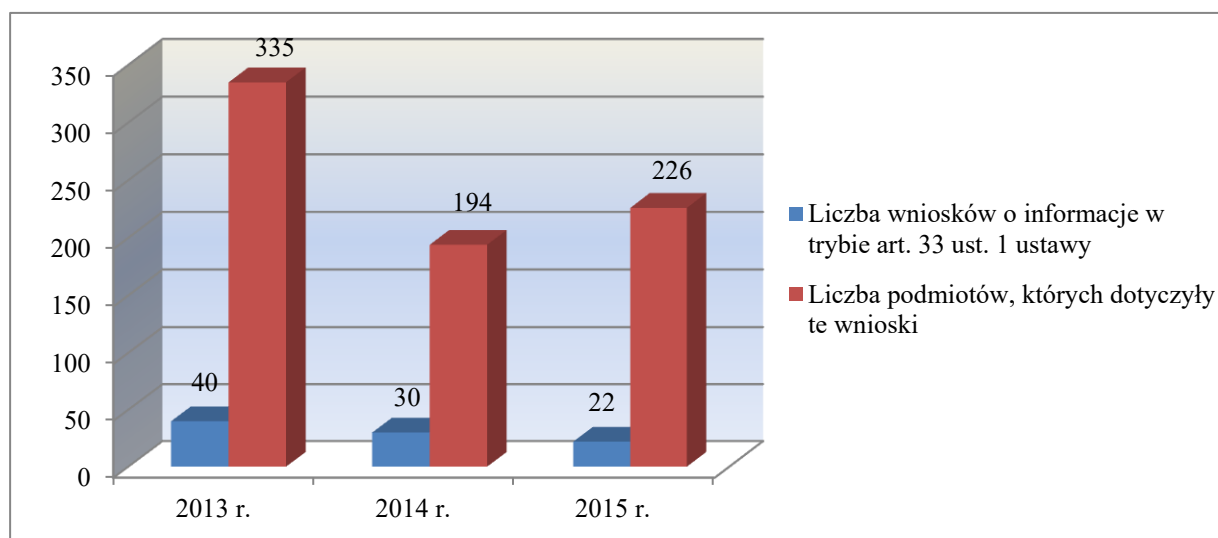
W 2015 r. przedstawiciele IF wzięli udział w następujących przedsięwzięciach z udziałem pracowników ABW:

- w dniach 23-24.04.2015 r. – w zorganizowanych przez GIIF warsztatach na temat zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu przy użyciu waluty *bitcoin*, z udziałem przedstawicieli Policji i ABW;
- w dniu 26.05.2015 r. – w szkoleniu na temat współpracy GIIF z instytucjami obowiązującymi i jednostkami współpracującymi z udziałem przedstawicieli Policji i ABW;
- w dniu 04.12.2015 r. – w spotkaniu na temat praktycznych aspektów współpracy z GIIF z udziałem przedstawicieli ABW, zorganizowanym przez Delegaturę ABW w Katowicach.

5.1.5. WSPÓŁPRACA Z CBA

Na podstawie art. 33 *ustawy* GIIF otrzymał z CBA 22 wnioski w zakresie 226 podmiotów oraz 1 informację, przekazaną na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, która dotyczyła 2 podmiotów. Szczególnie istotna przy wymianie informacji z CBA była jakość treści uzasadnień do wniosków, która niejednokrotnie stanowiła przyczynek do dalszej korespondencji z GIIF, m.in. w formie powiadomień, przygotowywanych na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy*.

Wykres nr 15 – Współpraca z CBA w latach 2010-2015 w trybie art. 33 *ustawy*

W zakresie działań szkoleniowych, przedstawiciele IF wzięli udział w VI Międzynarodowej Konferencji Antykorupcyjnej na temat: *Wzmacnianie współpracy międzynarodowej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania korupcji*. Spotkanie stanowiło wspólną debatę

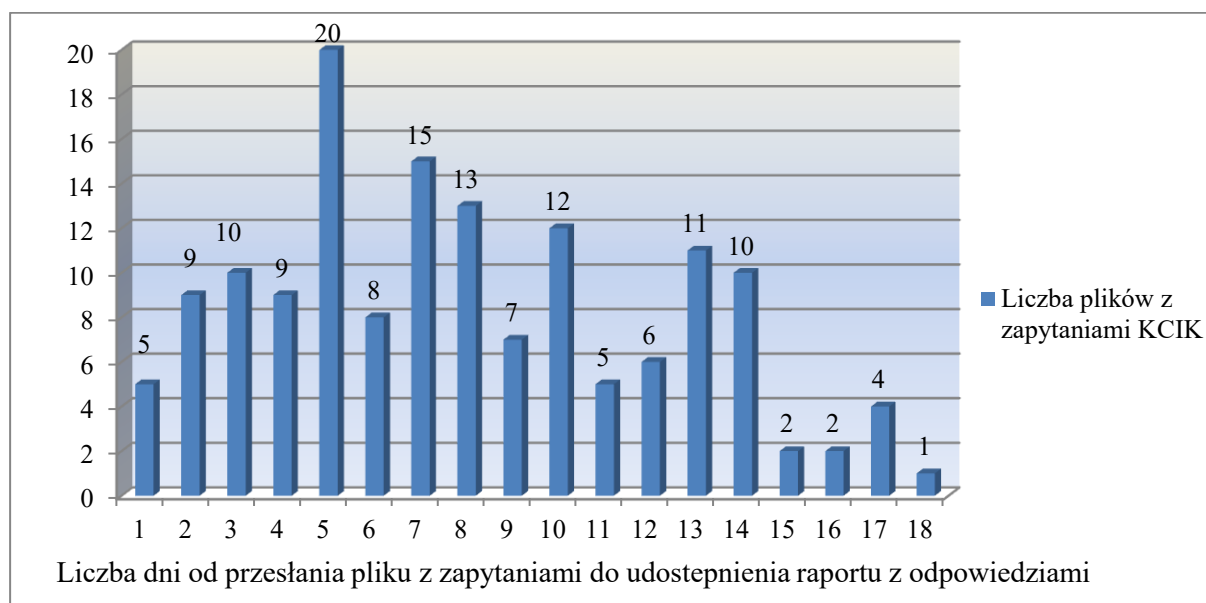
integrującą antykorupcyjne działania różnych służb i instytucji, które są zainteresowane szeroką profilaktyką oraz walką z korupcją.

5.1.6. WSPÓŁPRACA Z KCIK

W 2015 r. GIIF współpracował z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK). GIIF przekazał z urzędu informacje kryminalne (liczba rejestracji – 1 401), KCIK natomiast odpowiadał na zapytania skierowane przez GIIF (2 670 zapytań, w tym 2 246 wystąpień do podmiotów zobowiązanych o uzupełnienie informacji kryminalnych).

Ponadto, KCIK przysyłał zapytania do GIIF. W 2015 r. dotyczyły one 3 258 podmiotów. W wyniku sprawdzeń w bazach danych GIIF, w 1 162 przypadkach wskazano w odpowiedzi, że podmiot z zapytania wystąpił w prowadzonych postępowaniach analitycznych GIIF. Średnio odpowiedź na zapytania KCIK udostępniana była w ciągu 8 dni od pojawienia się zapytania KCIK w rejestrze systemu informatycznego GIIF (zapytania KCIK są przekazywane do GIIF w drodze elektronicznej, w ustalonym formacie, co pozwala na częściową automatyzację generacji i udostępniania raportów). Rozkład liczby dni odpowiedzi prezentuje wykres nr 16.

Wykres nr 16 - Czas odpowiedzi na zapytania KCIK

5.1.7. INNE INFORMACJE

Od 2015 r. GIIF działając na podstawie art. 49a ust. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze* (Dz.U. z 2015 r., poz. 196) wydaje opinię na potrzeby postępowania kwalifikacyjnego w zakresie podmiotów zainteresowanych prowadzeniem działalności dotyczącej poszukiwania i rozpoznawania złoża węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złoża lub koncesją na wydobywanie węglowodorów ze złoża. W 2015 r. Minister Środowiska przedłożył GIIF 10 wniosków z wymienionego zakresu do opinii.

Ponadto ww. okresie otrzymano także 7 informacji z KNF o wpisaniu podmiotów na listę ostrzeżeń publicznych, w związku z oferowaniem przez nie usług bez odpowiednich licencji. Ww. informacje były brane pod uwagę przy analizowaniu transakcji podejrzanych.

Ważnym narzędziem upowszechniania zagadnień z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest także strona internetowa Ministerstwa Finansów. Publikacje IF są zlokalizowane w zakładce dotyczącej działalności GIIF ([www.mf.gov.pl: BIP/Ministerstwo Finansów/Działalność/Generalny Inspektor Informacji Finansowej](http://www.mf.gov.pl: BIP/Ministerstwo_Finansow/Dzialalnosc/Generalny_Inspektor_Informacji_Finansowej)). Zakładka jest podzielona na podzakładki, których tytuły jednoznacznie wskazują odbiorcy na tematykę publikacji. Zainteresowani znajdą w nich m.in. istotne informacje na temat aktualnych działań GIIF, systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, regulacje prawne, bieżące komunikaty i publikacje.

5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA

Dla efektywnego zapewnienia skuteczności działań służb oraz instytucji zaangażowanych w walkę z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu niezbędne jest prowadzenie szerokiej wymiany informacji oraz działalności szkoleniowej. W 2015 r. przedstawiciele IF wzięli aktywny udział w charakterze prelegentów lub uczestników w licznych szkoleniach (o których mowa w poprzednich punktach sprawozdania) i konferencjach, na których poruszana była problematyka zagadnień objętych *ustawą*.

Oprócz opisanych wcześniej inicjatyw, ważną działalnością była wymiana informacji z instytucjami obowiązanymi oraz innymi organami, realizowana poprzez szkolenia w dniach:

- 26.02.2015 r. – na temat reżimu sankcji międzynarodowych - ryzyka geograficznego w świetle ograniczeń w związku z sytuacją na Ukrainie, z udziałem przedstawicieli banków, przedsiębiorców, zorganizowane przez Związek Banków Polskich;
- 16.06.2015 r. – na temat reżimu sankcji międzynarodowych - ryzyka geograficznego w kontekście wybranych aspektów w zakresie reasekuracji, z udziałem przedstawicieli firm ubezpieczeniowych, zorganizowane przez Polską Izbę Ubezpieczeń;
- 31.08.2015 r. – na temat wybranych aspektów ograniczeń wobec Iranu w świetle reżimu sankcji międzynarodowych, z udziałem przedstawicieli banków, przedsiębiorców, zorganizowane przez Krajową Izbę Gospodarczą;
- 16.11.2015 r. – na temat reżimu sankcji międzynarodowych i ryzyka geograficznego w kontekście wybranych aspektów uregulowań UE i USA i ich implikacji dla instytucji obowiązanym, zorganizowane przez Związek Banków Polskich;
- 01.12.2015 r. – na temat reżimu sankcji międzynarodowych i ryzyka geograficznego, w szczególności ograniczeń finansowych i gospodarczych wobec Federacji Rosyjskiej i Ukrainy, z udziałem przedstawicieli banków, zorganizowane przez Związek Banków Polskich.

Przedstawiciele IF wzięli także udział w międzybankowym spotkaniu reprezentantów struktur bezpieczeństwa i przeciwdziałania praniu pieniędzy, które odbyło się w dniach 30 września – 2 października 2015 r. w Serocku, zorganizowanym m.in. przez Radę Bezpieczeństwa Banków Związku Banków Polskich. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele około 40 banków działających na polskim rynku, jak również reprezentanci KNF.

Ponadto, wspólnie z Krajową Radą Notarialną w dniu 30.06.2015 r. zrealizowano szkolenie dla notariuszy z zakresu realizacji obowiązków wynikających z *ustawy – środków bezpieczeństwa finansowego*. W dniu 20.05.2015 r. odbyło się także szkolenie dla banków spółdzielczych, zorganizowane przez KNF.

Istotnym działaniem GIIF jest także udostępnianie nieodpłatnego **kursu e-learningowego**, dotyczącego przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Jego celem jest przybliżenie wiedzy z zakresu przeciwdziałania ww. przestępstwom, w szczególności w aspekcie obowiązujących przepisów. Forma e-learningowa kursu oznacza, że jest on dostępny w Internecie, zarówno w zakresie zgłoszenia udziału w kursie, korzystania z lekcji, uczestnictwa w teście weryfikującym wiedzę, jak i uzyskania zaświadczenia o ukończeniu kursu. W 2015 r. kurs cieszył się większym zainteresowaniem w porównaniu z rokiem poprzednim. Z wynikiem pozytywnym ukończyło go **21 918** zainteresowanych (w 2014 r. – 20 951 osób). Wśród uczestników kursu znaleźli się przedstawiciele instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących.

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ

6.1.1. GRUPA EKSPERTÓW DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU

Zadaniem Grupy Ekspertów jest doradzanie Komisji na etapie przygotowywania wniosków w sprawie środków wykonawczych (tj. zanim Komisja przekaże wniosek komitetowi w ramach procedury komitologii), wspieranie Komisji w przygotowywaniu aktów prawnych lub w wyznaczaniu kierunku polityki oraz koordynacja współpracy i wymiana opinii z państwami członkowskimi. W związku z wyborem nowego składu Komisji, Grupa Ekspertów została przeniesiona w struktury Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości (DG JUST). W 2015 r. Grupa Ekspertów zebrała się dwukrotnie, doradzając Komisji w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W obu spotkaniach uczestniczył przedstawiciel GIIF, prezentując stanowisko Polski w odniesieniu do kwestii omawianych przez Grupę Ekspertów.

Głównym tematem dyskusji w 2015 r. były zagadnienia związane z 4. Dyrektywą AML, oraz *Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006*. Komisja zaoferowała pomoc państwom członkowskim w transpozycji dyrektywy, m.in. poprzez organizację warsztatów dot. transpozycji, w których uczestniczył przedstawiciel GIIF.

Podczas spotkań Grupy Ekspertów omawiano także kwestie dotyczące ponadnarodowej oceny ryzyka w zakresie objętym 4. dyrektywą AML. Komisja, przy współpracy z Grupą roboczą *ad hoc* składającą się z przedstawicieli Państw Członkowskich, opracowała metodologię ponadnarodowego oszacowania ryzyka (ang. *supranational risk assessment - SNRA*). Ramy czasowe prac nad SNRA, obejmują okres od 26 czerwca 2015 r. do czerwca 2017 r., a opracowana metodologia przewiduje kilka etapów jej przygotowania⁹.

Kalendarz działań związanych z opracowaniem ponadnarodowej oceny ryzyka w zakresie objętym 4. dyrektywą AML uwzględnił organizację warsztatów eksperckich, mających na celu opracowanie scenariuszy ryzyka finansowania terroryzmu oraz ryzyka prania pieniędzy. W tych warsztatach, zorganizowanych w listopadzie i w grudniu 2015 r., wzięli udział przedstawiciele GIIF.

Tematy, na których skupiały się działania Grupy Ekspertów, to także waluty wirtualne oraz prace w ramach innych gremiów, zajmujących się problematyką walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Ponadto – podczas prac Grupy Ekspertów – przedstawiciele Komisji Europejskiej wyrazili dalsze poparcie dla starań Polski o członkostwo w FATF.

⁹ W oparciu o projekt Metodologii Komisji Europejskiej (DG Migration and Home Affairs, DG Justice and Consumers), Version #4 - 23.09.2015, "DRAFT METHODOLOGY FOR ASSESSING MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING RISKS AFFECTING THE INTERNAL MARKET AND RELATED TO CROSS-BORDERS ACTIVITIES".

6.1.2. PLATFORMA UE-FIU

GIIF aktywnie uczestniczył w pracach Platformy ekspertów UE-FIU, angażując się w kwestie omawiane przez to gremium. Platforma jest nieformalnym ciałem doradczym Komisji, niezależnym od prac innych ciał doradczych, takich jak Grupa Ekspertów czy Komitet Prewencyjny. Rola i zadania Platformy zostały określone w 4. Dyrektywą AML. W 2015 r. obok dyskusji na temat oceny bieżącej współpracy pomiędzy JAF i propozycji jej usprawnienia, pojawiły się zagadnienia m.in. sięgające do wspólnej analizy spraw z elementem transgranicznym i wykorzystania wiedzy Platformy do ponadnarodowej oceny ryzyka. Odbyły się łącznie trzy spotkania tego gremium.

Kluczowym tematem posiedzeń Platformy UE-FIU w 2015 r. było opracowanie planu działań na lata 2015 - 2017. Zaproponowano realizację ośmiu projektów dotyczących:

- Utworzenia Grupy Doradczej FIU.NET,
- Implementacji przepisów 4. Dyrektywy AML,
- Standaryzacji warunków przekazywania transgranicznych raportów o transakcjach podejrzanych za pośrednictwem sieci FIU.NET,
- Identyfikacji uprawnień JAF oraz przeszkód dla uzyskania i wymiany informacji,
- Identyfikacji przeszkód związanych z wykorzystaniem informacji przekazanych przez inną jednostkę analityki finansowej.
- Wspólnej analizy spraw o charakterze transgranicznym.
- Współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej a zagranicznymi instytucjami niebędącymi odpowiednikami JAF,
- Identyfikacji źródeł informacji dla jednostek analityki finansowej.

GIIF zgłosił udział swojego przedstawiciela do tworzonej Grupy Doradczej FIU.NET oraz przystąpił do projektu z zakresu identyfikacji uprawnień JAF oraz przeszkód dla uzyskania i wymiany informacji.

Członkowie Platformy UE-FIU w trakcie spotkań byli informowani o postępach pracy grup projektowych, określonych w planie działań na lata 2015-2017. Szczególną uwagę poświęcano projektom z zakresu wymiany informacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich. Członkowie Platformy na bieżąco zapoznawali się z postęпами projektu dotyczącego zgłaszania transgranicznych raportów o transakcjach podejrzanych. Przepisy 4. Dyrektywą AML nakładają na państwa członkowskie obowiązek przekazywania do właściwych jednostek analityki finansowej raportów o transakcjach podejrzanych, jeżeli dotyczą one innego państwa członkowskiego. W 2015 r. prowadzono program pilotażowy w dziedzinie przekazywania wybranych raportów transgranicznych za pośrednictwem sieci FIU.NET.

Członkowie Platformy UE-FIU byli także zaangażowani w proces migracji sieci FIU.NET do struktur Europolu. Tematy związane z bieżącym postępem prac prowadzonych przez Europol w tym zakresie były przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Platformy.

Ponadto, podczas posiedzeń Platformy UE-FIU omawiano najnowsze działania FATF i Grupy Egmont w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

6.2. FIU.NET

W 2015 r. finalizowano prace nad projektem migracji sieci FIU.NET do struktur Europolu. Ustanowiono okres przejściowy, podczas którego obowiązywać będą tymczasowe zasady współpracy pomiędzy Europolem a jednostkami analityki finansowej. Zostały one opracowane i zaakceptowane przez państwa członkowskie w drugim półroczu 2015 r.

W 2015 r. rozszerzono zasięg sieci FIU.NET na wszystkie państwa członkowskie UE. Na początku 2015 r. do systemu przystąpiła Chorwacja oraz Czechy. Prowadzono także prace nad dalszym rozwojem technologii Ma3tch, wykorzystaniem sieci FIU.NET do transgranicznych raportów o transakcjach podejrzanych oraz współpracą operacyjną pomiędzy Europolem a jednostkami analityki finansowej.

6.3. KOMITET MONEYVAL

W pracach realizowanych przez Komitet MONEYVAL w 2015 r. uczestniczyła wspólna delegacja przedstawicieli GIIF, KNF oraz Prokuratury Generalnej. Brała ona udział w dyskusjach na temat raportów z ewaluacji narodowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu państw członków Komitetu.

Komitet MONEYVAL kontynuował monitoring państw w ramach 4 rundy ewaluacji wzajemnych, których systemy AML/CFT wykazały dużą liczbę ocen oznaczających niezgodność lub częściową zgodność z Zaleceniami FATF, oceniając ich postęp i wdrożone działania naprawcze. Ponadto, w 2015 r. rozpoczął 5 rundę ewaluacyjną, w oparciu o nowe standardy FATF (z 2012 r.) oraz metodologię oceny (z 2013 r.). W ramach planu ewaluacji określono termin przyszłej wizyty ewaluacyjnej w Polsce (I kwartał 2018 r.), która poprzedzona zostanie procedurą uzyskania informacji o stanie prawnym i efektywności polskiego systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, w formie odpowiedzi na kwestionariusz, przekazany na sześć miesięcy przed planowaną misją ewaluacyjną oraz specjalnym szkoleniem dla przedstawicieli administracji publicznej ewaluowanego państwa, prowadzonym przez Sekretariat MONEYVAL.

W związku z rozpoczynającą się 5 rundą ewaluacji Komitet MONEYVAL zdecydował o utworzeniu **Grupy Roboczej do spraw ewaluacji**, której zadaniem ma być wspieranie Komitetu w pracach nad nową rundą ewaluacyjną, m.in. poprzez identyfikowanie priorytetowych obszarów w ramach oceny danego państwa, wymagających szczególnego uwzględnienia przez Komitet MONEYVAL w trakcie analizy raportów. W skład utworzonej Grupy weszli przedstawiciele wszystkich państw członkowskich MONEYVAL (jeden przedstawiciel każdej delegacji krajowej), a jej przewodnictwo powierzono ekspertowi naukowemu Komitetu MONEYVAL oraz przewodniczącemu delegacji San Marino. Polskę reprezentuje w nim przedstawiciel KNF. Pierwsze posiedzenie Grupy Roboczej ds. ewaluacji odbyło się w grudniu 2015 r., poprzedzając dyskusję nad raportem Armenii.

Ponadto, w ramach przygotowania do procesu ewaluacji, MONEYVAL zorganizował w 2015 r. dwie edycje szkoleń dla ewaluatorów, w oparciu o nową metodologię ewaluacji FATF, w których wzięli udział przedstawiciele Polski, w tym GIIF.

Podczas swoich posiedzeń w 2015 r. Komitet MONEYVAL dwukrotnie (w kwietniu i grudniu) dyskutował nad postępowaniem Polski w odniesieniu do implementacji zaleceń

w ramach 4 rundy ewaluacji, określonych w raporcie ewaluacyjnym naszego państwa z 2013 r. Sekretariat MONEYVAL przedstawił analizy obrazujące działania legislacyjne i poza legislacyjne podjęte przez polskie organy administracji publicznej w celu wyeliminowania wskazanych luk systemowych w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Z uwagi na brak istotnych zmian przepisów krajowych, w tym w szczególności zmiany *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*, Komitet MONEYVAL odnotował ograniczony postęp Polski, zwracając się tym samym o przedstawienie kolejnego raportu okresowego w kwietniu 2016 r.

W związku ze zorganizowaną przez Polskę konferencją na temat walki z praniem pieniędzy pochodzących z korupcji, MONEYVAL przygotował i przekazał do państw członkowskich kwestionariusz na temat wielkich spraw korupcyjnych (z udziałem osób na eksponowanych stanowiskach politycznych), który ma być podstawą do jego dalszych prac typologicznych, planowanych w 2016 r.

Odpowiadając na inicjatywę Komitetu, GIIF przy udziale innych właściwych resortów opracował wkład do kwestionariusza FATF, poświęconego kwestiom dotyczącym przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, na bazie którego MONEYVAL dokonał wstępnej oceny państw członkowskich w tym newralgicznym obszarze, którą przekazał do dalszego badania FATF. Wzmocniony proces oceny zgodności ze standardami w dziedzinie walki z finansowaniem terroryzmu będzie kontynuowany tak przez FATF, jak też MONEYVAL i inne ciała regionalne o charakterze FATF.

W trakcie 49. plenarnego posiedzenia Komitetu MONEYVAL w grudniu 2015 r. odbyły się wybory Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz trzech członków Biura MONEYVAL. W wyniku tajnego głosowania przedstawiciel GIIF został wybrany na Wiceprzewodniczącego Komitetu, w ramach dwuletniej kadencji. Wspólnie z czterema pozostałymi członkami Biura, reprezentującymi inne delegacje krajowe odpowiada on za kwestie koordynacji prac Komitetu oraz wskazywanie kierunków jego działań. W minionym roku, przedstawiciel GIIF uczestniczył w czterech posiedzeniach Biura, poświęconych w szczególności uzgodnieniom zasad wewnętrznych MONEYVAL, nowej rundzie ewaluacyjnej oraz działaniom w odniesieniu do państw podlegających procedurze monitoringu.

6.4. GRUPA EGMONT

Miniony rok był rokiem, w którym PJAF zintensyfikowała swoją współpracę z Grupą Egmont (GE), kierując w ramach Operacyjnej Grupy Roboczej GE pracami nad projektem poświęconym walutom cyfrowym. Po zebraniu odpowiedzi z innych jednostek analityki finansowej opracowany został projekt raportu, który został przesłany do konsultacji zaangażowanym podmiotom. W dniach 23-24 kwietnia 2015 r. GIIF we współpracy z Grupą Egmont zorganizował warsztaty nt. prania pieniędzy i finansowania terroryzmu przy użyciu walut cyfrowych dla członków zespołu projektowego, zapraszając do udziału w nich także przedstawicieli polskich organów ścigania. Podczas warsztatów pogłębiono specjalistyczną wiedzę na temat walut cyfrowych oraz sposobów ścigania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu przy ich użyciu. Postępy prac zespołu projektowego były prezentowane przez przedstawicieli GIIF na posiedzeniach Operacyjnej Grupy Roboczej i Plenarnym Grupy Egmont. Ponadto GIIF we współpracy z innymi jednostkami był zaangażowany w projekty

realizowane przez Operacyjną Grupę Roboczą (projekt poświęcony analizie finansowej) oraz Grupę Informatyczną (projekt poświęcony uproszczonemu formatowi przesyłania danych). W związku z przyjętymi przez Grupę Egmont zmianami statutowymi i proceduralnymi postanowiono o podjęciu prac nad przygotowaniem nowej struktury grup roboczych, z założeniem, że będą one efektywnie wspierać struktury regionalne Grupy Egmont. Specjalny Zespół ds. Okresu Przejściowego GE rekomendował utworzenie czterech grup, które przejmą kompetencje dotychczas istniejących pięciu grup roboczych. Przedstawiciel GIIF włączył się w prace koncepcyjne nad utworzeniem Grupy Roboczej do spraw Wymiany Informacji (w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu), która będzie się koncentrować na kwestiach operacyjnych oraz problematyce związanej z narzędziami informatycznymi, wykorzystywanymi przez jednostki, a tym samym skupi zadania realizowane dotąd przez Grupy Robocze - Operacyjną i Informatyczną.

Ponadto PJAF wraz z pozostałymi państwami członkowskimi UE wchodzącymi w skład tzw. regionu Europa I, uczestniczyła w pracach regionalnych, określając priorytetowe zagadnienia do planu strategicznego Grupy Europa I, m.in. wspólne działania pomiędzy regionami Grupy Egmont, a także projekt dotyczący wymiany informacji pomiędzy jednostkami, odnoszący się także do współpracy z innymi podmiotami, m.in. prokuraturą, policją.

6.5. GRUPA SPECJALNA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY

GIIF kontynuował swoją współpracę z FATF poprzez zaangażowanie w działania promowane lub realizowane przez wspomnianą organizację we współdziałaniu z Komitetem MONEYVAL oraz Komisję Europejską i podległe jej gremia. Wzorem lat ubiegłych, uczestniczył w opiniowaniu dokumentów opracowywanych przez Grupę Specjalną oraz przygotowywał odpowiedzi do kwestionariuszy w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, które służyły opracowaniu raportów typologicznych i analiz FATF. Przedstawiciele GIIF brali bezpośredni udział w pracach plenarnych FATF, wchodząc w skład delegacji MONEYVAL.

FATF przeprowadził badanie polegające na ocenie zgodności prawnej swoich państw członkowskich oraz stowarzyszonych ciał regionalnych o charakterze FATF (m.in. MONEYVAL) z rekomendacjami FATF nr 5 i 6, dedykowanym odpowiednio przestępstwu finansowania terroryzmu oraz szczególnym (finansowym) środkiem ograniczającym związanym z terroryzmem i finansowaniem terroryzmu. Odpowiedź Polski na ten kwestionariusz, została przekazana za pośrednictwem MONEYVAL. Analiza przeprowadzona przez FATF skutkowałą informacją na szczyt G20 o poziomie przygotowania prawnego państw do skutecznego ścigania tego rodzaju przestępczości.

W minionym roku GIIF kontynuował proces starań o członkostwo Polski w FATF, przy istotnym wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, KNF oraz NBP. Przedstawiciel GIIF uczestniczył w dyskusjach FATF na temat rozszerzenia o nowych członków w celu uzyskania informacji na temat sposobu oceny wybranych kandydatów oraz niezbędnych działań, które muszą być podjęte przez wybrane państwa kandydujące.

GIIF sukcesywnie informował organy administracji publicznej, stosowne organy nadzoru oraz stowarzyszenia i związki branżowe, jak też umieszczał na swej stronie internetowej informacje o przyjętych w 2015 r. przez FATF oświadczeniach, dotyczących jurysdykcji posiadających strategiczne uchybienia w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy

i finansowaniu terroryzmu oraz o dokumentach dotyczących poprawy międzynarodowej zgodności standardów AML/CFT.

6.6. GRUPA EUROAZJATYCKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY

Polska kontynuowała prace jako obserwator w Grupie Euroazjatyckiej ds. zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Przedstawiciele GIIF wraz z przedstawicielem KNF uczestniczyli w spotkaniach grupy (posiedzeniach plenarnych i grup roboczych), które miały miejsce w Taszkencie i Moskwie.

W 2015 r. Grupa EAG kontynuowała prace nad projektami dotyczącymi: mechanizmów wprowadzania i skreślenia podmiotów z list terrorystów i ekstremistów, procedur zamrażania ich aktywów, kurierów gotówki, elementu finansowego biznesu narkotykowego, firm zarejestrowanych w rajach podatkowych, piramid finansowych, prania pieniędzy pochodzących z korupcji.

Obecnie EAG ocenia swoje państwa członkowskie pod kątem spełniania standardów FATF w ramach drugiej rundy ewaluacji. W 2015 r. omawiane były raporty z ewaluacji oraz raporty postępu: Białorusi, Kazachstanu, Turkmenistanu i Uzbekistanu.

W 2015 r. PJAF, z uwagi między innymi na inne aktywności w obszarze zwalczania prania pieniędzy pochodzących z korupcji, wzięła udział w III edycji konkursu „Contest Case Study”, organizowanego przez Sekretariat EAG. Polska przedstawiła do konkursu przypadek, prezentujący współpracę pomiędzy jednostką analityki finansowej oraz jednostkami współpracującymi w wykryciu przestępstwa korupcji i prania pieniędzy z niej pochodzących. Zaprezentowany przypadek spotkał się z uznaniem i zajął trzecie miejsce spośród pięciu zgłoszonych do konkursu.

6.7. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA

6.7.1. POROZUMIENIA O WSPÓŁPRACY

GIIF kontynuował w 2015 r. ocenę potrzeb w zakresie zawierania porozumień dwustronnych umożliwiających pozyskiwanie informacji finansowych z zagranicy w stosunkach dwustronnych z partnerskimi jednostkami analityki finansowej. Dwustronne porozumienia o współpracy (tzw. *memoranda of understanding*) pozostały podstawowym instrumentem współpracy GIIF z zagranicą. Taką współpracę w stosunkach z krajami UE reguluje też *Decyzja Rady UE nr 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji*. Porozumienia, jak też prowadzona na ich podstawie współpraca odpowiadają postanowieniom *Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, z dnia 16 maja 2005 r. (CETS 198)*.

Zakres otrzymywanych i udostępnianych informacji, zwłaszcza informacji dodatkowych, jest uzależniony każdorazowo od zakresu zapytania i zgodności z podstawowymi zasadami prawa krajowego.

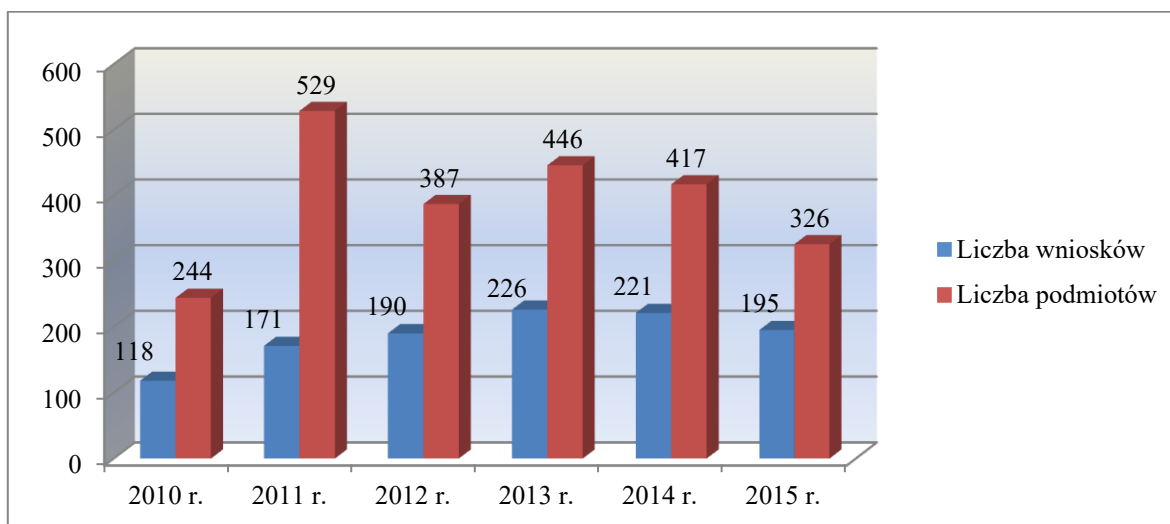
W efekcie zakończonych negocjacji w 2015 r. GIIF podpisał porozumienia o współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu z jednostkami analityki finansowej z Belize, Chinami, Kajmanami, Kolumbią, Mauritiusem, Panamą, Seszelami oraz Tadżykistanem.

Tym samym liczba jednostek analityki finansowej, z którymi GIIF wymienia informacje związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu na podstawie porozumień dwustronnych, wzrosła do 82.

6.7.2. WYMIANA INFORMACJI Z ZAGRANICZNYMI JAF

W 2015 r. do zagranicznych jednostek analityki finansowej GIIF skierował łącznie 195 wniosków z prośbą o udzielenie informacji dotyczących 396 podmiotów. Liczba wniosków była o blisko 12% mniejsza niż w roku ubiegłym.

Wykres nr 17 – Dane dot. ilości wniosków skierowanych do zagranicznych JAF w latach 2010-2015

Spośród zagranicznych JAF, do których GIIF skierował największą liczbę wniosków wymienić należy te z następujących państw:

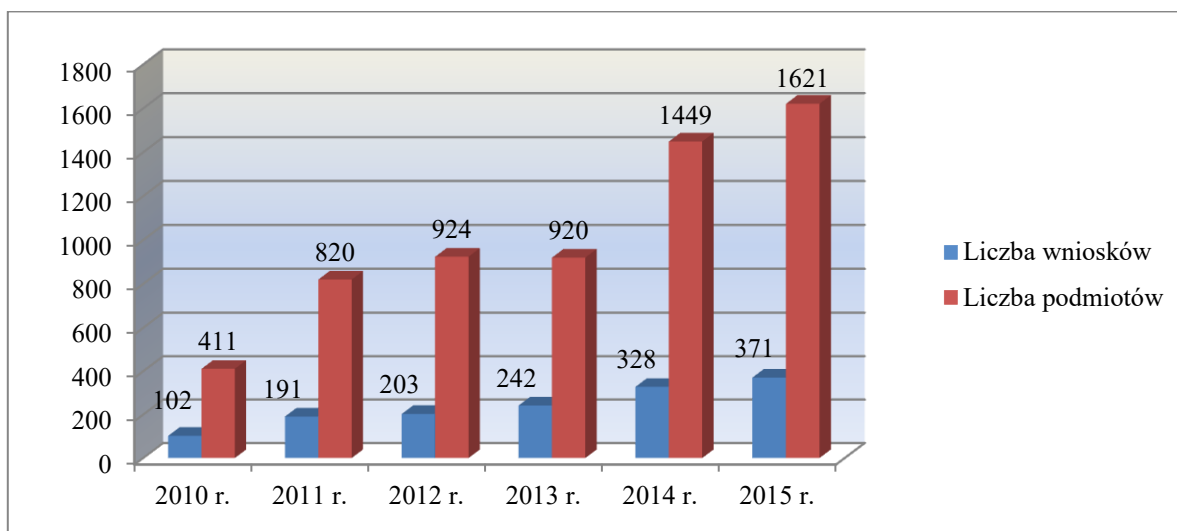
- Czechy – 26 wniosków,
- Łotwa – 15 wniosków,
- Wielka Brytania – 14 wniosków,
- Ukraina – 11 wniosków,
- Francja i Rumunia – po 9 wniosków,
- Cypr i Włochy – po 8 wniosków.

Najwięcej informacji pozyskiwano od JAF z państw należących do UE, do których GIIF skierował ponad 78% wszystkich wniosków, wobec 70% w 2014 r. GIIF pozyskuje informacje o transakcjach i podmiotach od swoich odpowiedników z państw nienależących do UE na podstawie dwustronnych umów. Poza Ukrainą w 2015 r. skorzystał z takiej możliwości, występując z wnioskami do JAF reprezentujących m.in. takie kraje i terytoria, jak: Belize, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Hong Kong, Indie, Panama, Seszele czy Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Informacje pozyskiwane z zagranicy służą przede wszystkim weryfikacji, czy podmioty biorące udział w realizacji transakcji, uznanych przez instytucje obowiązane i jednostki współpracujące za podejrzanę, są znane zagranicznej jednostce w związku z podejrzeniem prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub udziału w innej działalności przestępczej. Dodatkowo GIIF otrzymuje dane i informacje o przepływach finansowych, co umożliwia ustalenie źródła środków transferowanych do Polski lub dalszej ścieżki przepływów pieniężnych. Uzyskiwane informacje stanowią dodatkowe przesłanki pomagające w podejmowaniu decyzji o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury, a czasem również blokadzie rachunków osób podejrzewanych o pranie pieniędzy. Za zgodą zagranicznych JAF udzielających odpowiedzi na wnioski GIIF, otrzymane informacje mogą zostać przekazane w zawiadomieniach kierowanych do prokuratur lub powiadomieniach do innych organów ścigania.

W 2015 r. GIIF otrzymał 371 wniosków od zagranicznych JAF, co stanowiło ponad 13% wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wnioski o informacje dotyczyły 1 621 podmiotów. Począwszy od 2010 r. liczba zagranicznych wniosków, na które odpowiada GIIF stale rośnie, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 18 – Dane dot. wniosków zagranicznych JAF przekazanych do GIIF

GIIF najwięcej wniosków otrzymał od jednostek z następujących państw:

- Wielka Brytania – 37 wniosków,
- Francja – 29 wniosków,
- Czechy – 23 wnioski,
- Łotwa – 18 wniosków,
- Węgry – 17 wniosków,
- Luksemburg – 17 wniosków,
- Niemcy – 16 wniosków,
- Litwa – 16 wniosków.

Z roku na rok jednostki z krajów UE intensyfikują swoje działania w zakresie pozyskiwania informacji od zagranicznych partnerów, w tym polskiej jednostki. *Decyzja Rady Unii Europejskiej z dnia 17 października 2000 r. dotycząca uzgodnień w sprawie współpracy*

pomiędzy jednostkami wywiadu finansowego Państw Członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji umożliwia szybkie pozyskiwanie informacji w sprawach dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Ma to istotne znaczenie dla skutecznej realizacji spraw, w których coraz częściej dotyczą przepływów finansowych pomiędzy różnymi państwami.

GIIF przekazywał posiadane dane również w odpowiedzi na wnioski kierowane przez zagraniczne jednostki z państw spoza UE na podstawie zawartych dwustronnych porozumień. W 2015 r. informacje przekazywane były głównie do JAF z następujących państw i terytoriów:

- Korea Południowa – 12 wniosków,
- Stany Zjednoczone – 10 wniosków,
- Gruzja – 6 wniosków,
- Jersey – 5 wniosków.

Poza wnioskami zagraniczne JAF przekazują do GIIF informacje dotyczące polskich podmiotów lub wartości majątkowych, które transferowane były na terytorium Polski. Informacje te dotyczyły przestępstw bazowych lub stanowiły wyniki analiz dokonanych przez zagranicznych partnerów, które wskazywały na możliwy związek opisanych transakcji z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. W 2014 r. GIIF otrzymał 204 takich informacji, wobec 39 w roku poprzednim, dotyczących 668 podmiotów. Najwięcej informacji (118) przekazywała luksemburska JAF, a głównie dotyczyły one podejrzeń popełnienia różnorodnych przestępstw i związanych z nimi przepływów finansowych na rachunkach prowadzonych przez firmę PayPal.

6.8. INNE KWESTIE

6.8.1. INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE

W dniu 23 lutego 2015 r. GIIF gościł w Ministerstwie Finansów przedstawicieli Chińskiej Republiki Ludowej, w tym Wiceprzewodniczącego Banku Ludowego Chin. To spotkanie miało istotny wpływ na przyspieszenie negocjacji porozumienia, dotyczącego współpracy w wymianie informacji finansowych związanych z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu pomiędzy GIIF oraz Chińskim Centrum Monitorowania i Analizy Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, do podpisania którego doszło w dniu 25 czerwca 2015 r.

W dniach 26-29 maja 2015 r. w Budapeszcie, na Węgrzech odbyło się szkolenie p.t. „Praktyczne aspekty prania pieniędzy”, zorganizowane przez Międzynarodowe Kolegium ds. Śledztw Finansowych (ang. ICOFI), w którym wziął udział przedstawiciel GIIF. Celem szkolenia było zwiększenie wiedzy teoretycznej i praktycznej uczestników w tematyce prania pieniędzy związanej z przemysłem papierosów i obrotem towarami pochodzenia azjatyckiego w ramach procedury celnej 4200 oraz związanym z tym aspektem tzw. *znikającego podatnika* i skutków w podatku VAT.

W dniu 6 sierpnia 2015 r. w Ministerstwie Finansów IF we współpracy z Departamentem Wywiadu Skarbowego zorganizował spotkanie z przedstawicielami Urzędu Celno-Podatkowego HMRC (ang. *Her Majesty's Revenue & Customs* - HMRC) nt. grupy zadaniowej OECD ds. przestępczości podatkowej (ang. *OECD Tax Force on Tax Crime* -

TFTC). W trakcie spotkania dyskutowano o korzyściach dla polskich instytucji zaangażowanych w działanie grupy zadaniowej oraz na temat wykorzystania informacji z raportów dot. transakcji podejrzanych kierowanych do jednostek analityki finansowej w śledztwach dotyczących przestępstw finansowych. Ponadto uczestnikami spotkania byli przedstawiciele Izby Skarbowej w Poznaniu (Biuro Wymiany Informacji Podatkowych w Koninie) oraz CBŚP (Wydział do Zwalczenia Zorganizowanej Przemocności Ekonomicznej).

W dniach 3-5 listopada 2015 r. przedstawiciel GIFF uczestniczył w szkoleniu dla analityków europejskich jednostek analityki finansowej, na temat identyfikacji profilu transakcyjnego oraz śledzenia operacji finansowych osób i podmiotów podejrzewanych o finansowanie terroryzmu, w szczególności powiązanych z *Da'ish*.

W dniach 20-21 października 2015 r. w Pradze, w Czechach, przedstawiciel GIFF uczestniczył w konferencji dotyczącej nowych zjawisk w obszarze zwalczania korupcji i prania pieniędzy oraz odzyskiwania mienia z nielegalnych źródeł. Jej organizatorem było czeskie Ministerstwo Finansów we współpracy z Radą Europy i rządem Norwegii, w ramach funduszy norweskich. Konferencja poświęcona była korupcji w różnych aspektach oraz zwalczaniu prania pieniędzy. Tematami dyskusji były: wdrażanie 4 Dyrektywy AML, identyfikacja beneficjenta rzeczywistego oraz optymalna forma prowadzenia rejestru takich podmiotów, a także osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne.

W dniach 4-5 listopada 2015 roku, w Zamościu, przedstawiciele GIFF we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie oraz innymi podmiotami partnerskimi uczestniczyli w konferencji podsumowującej projekt pod nazwą *Współpraca międzynarodowa organów ścigania w zakresie zapobiegania i walki z przestępczością gospodarczą i korupcyjną jako element zapewnienia bezpieczeństwa w UE*. Celem wspomnianego projektu była poprawa i rozwój międzynarodowej współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstw korupcyjnych i finansowych (pranie pieniędzy, fałszerstwa, kradzież tożsamości) oraz zapewnienie skutecznej konfiskaty mienia przestępczego na obszarze wschodniej granicy UE.

W dniach 17-18 listopada 2015 r. GIFF zorganizował w ramach Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 warsztaty nt. zwalczania prania pieniędzy pochodzących z korupcji. W spotkaniu uczestniczyli wysocy rangą przedstawiciele Komitetów Rady Europy – MONEYVAL i GRECO, Grupy Euroazjatyckiej do Walki z Praniem Pieniędzy i Finansowaniem Terroryzmu (EAG) oraz jednostek analityki finansowej i organów ścigania państw członkowskich MONEYVAL. W warsztatach udział wzięli również przedstawiciele polskich organów zaangażowanych w zwalczanie korupcji, tj. CBA, Prokuratury Generalnej oraz Ministerstwa Finansów. Warsztaty wskazały nowe trendy, na które należy zwracać uwagę w walce z korupcją oraz praniem pieniędzy pochodzących z przestępstwa korupcji. Uczestnicy podkreślili znaczenie jednostek analityki finansowej i sprawną wymianę informacji pomiędzy nimi, jako istotny element usprawniający przeciwdziałanie nielegalnym przepływom środków pochodzących z korupcji, w tym korupcji osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne. Ponadto spotkanie zainicjowało dyskusję na temat określenia przyszłych obszarów współdziałania jednostek analityki finansowej państw członkowskich Komitetu MONEYVAL w obszarze walki z nielegalnymi przepływami środków pochodzących z korupcji.

W dniach 18-20 listopada 2015 r. w Telczu, w Czechach odbyły się warsztaty regionalne, w których uczestniczyli reprezentanci jednostek analityki finansowej z Austrii, Czech, Polski, Słowacji i Węgier. Polską jednostkę reprezentowało dwóch przedstawicieli GIIF. Celem warsztatów było: omówienie stanu prac nad implementacją 4 Dyrektywy AML, wymiana doświadczeń w zakresie wprowadzania Krajowej Oceny Ryzyka (ang. *National Risk Assessment* - NRA) w odniesieniu do prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu oraz wymiana doświadczeń w zakresie przeciwdziałaniu praniu pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych (w szczególności oszustw związanych z wyłudzeniem/nieodprowadzaniem VAT).

W 2015 r. GIIF uczestniczył w realizacji *Planu współpracy rozwojowej w 2015 r.*, przygotowując w ramach projektu pod nazwą *Wzmacnianie ukraińskiego systemu finansów publicznych* pomoc techniczną dla jednostki analityki finansowej Ukrainy. Pomoc, finansowana ze środków pochodzących z rezerwy celowej *Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju*, polegała na organizacji wizyt studyjnych urzędników ukraińskich w Polsce oraz przedstawicieli IF na Ukrainie. Podczas wizyt przeszkolono przedstawicieli ukraińskiej JAF (jak również przedstawicieli innych instytucji związanych ze zwalczaniem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu) w następujących dziedzinach: analiza transakcji, które mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu; kontrola instytucji obowiązanych raportujących o transakcjach; współpraca pomiędzy JAF i jednostkami współpracującymi; problematyka reżimu sankcji międzynarodowych ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu oraz rozprzestrzeniania broni masowej zagłady; problematyka legislacji przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W wizycie studyjnej ukraińskich urzędników w Polsce wzięło udział 6 przedstawicieli ukraińskiej JAF. W spotkaniach z przedstawicielami polskiej JAF w Kijowie uczestniczyło ze strony ukraińskiej łącznie ok. 110 osób (przedstawiciele przede wszystkim JAF, jak również ukraińskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i Handlu, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Finansów, Banku Centralny Ukrainy, Służb Skarbowych, Krajowej Komisji Giełd i Papierów Wartościowych, Komisji Regulacji Rynku Usług Finansowych, Prokuratury Generalnej, Służby Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej). Realizacja działań została bardzo pozytywnie oceniona przez stronę ukraińską.

Dodatkowo, w dniach 16-18 marca 2015 r. GIIF zorganizował wizytę studyjną dla przedstawicieli administracji Ukrainy w ramach instrumentu TAIEX. Celem tej wizyty studyjnej było zaprezentowanie przedstawicielom jednostki analityki finansowej Ukrainy funkcjonowania polskiego systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Działania polskich organów w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz walki z terroryzmem i jego finansowaniem zaprezentowali przedstawiciele GIIF, Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji, CBA, CBŚP, Prokuratury Generalnej, Urzędu Kontroli Skarbowej oraz Wywiadu Skarbowego.

W dniach 27-28 maja 2015 r. w Kijowie, na Ukrainie przedstawiciel GIIF uczestniczył w charakterze prelegenta w konferencji dotyczącej przeciwdziałania praniu pieniędzy i korupcji, która odbyła się w siedzibie ukraińskiej jednostki analityki finansowej. Organizatorem konferencji była Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Tematem przewodnim było przeciwdziałanie korupcji, w szczególności w odniesieniu do osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne.

W dniach 7-8 lipca 2015 r. w Kijowie, na Ukrainie przedstawiciel GIIF uczestniczył w warsztatach dotyczących zwalczania korupcji, prania pieniędzy i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstw korupcyjnych dla przedstawicieli ukraińskiej jednostki analityki finansowej, służb antykorupcyjnych, służb zajmujących się odzyskiwaniem mienia z nielegalnych źródeł, prokuratorów oraz przedstawicieli instytucji międzynarodowych. Warsztaty były organizowane w ramach instrumentu TAIEX (ang. *Technical Assistance and Information Exchange*)¹⁰.

Oprócz powyższych działań, przedstawiciele GIIF uczestniczyli w roli prelegentów w następujących warsztatach zorganizowanych w ramach instrumentu TAIEX:

- W dniach 12-13 marca 2015 r. w Ankarze, w Turcji, w warsztatach dotyczących przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, przeznaczonych dla tureckich sędziów i prokuratorów zajmujących się sprawami o charakterze terrorystycznym.
- W dniach 25-27 listopada 2015 r. w Podgoricy, w Czarnogórze, w warsztatach dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, przeznaczonych dla przedstawicieli czarnogórskiej JAF, banku centralnego i instytucji obowiązanych.

6.8.2. POROZUMIENIE Z SIŁAMI ZBROJNYMI USA

W 2015 r. GIIF zawarł porozumienie z siłami zbrojnymi USA w sprawie wykonania *Umowy z 11 grudnia 2009 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o statusie sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* w zakresie działalności finansowej na terytorium stacjonowania bazy antyrakietowej wojsk amerykańskich. Celem tego porozumienia jest uszczegółowienie postanowień art. 24 ust. 1-5 Umowy, które przewidują możliwość utrzymywania i prowadzenia przez siły zbrojne Stanów Zjednoczonych Ameryki określonych instytucji finansowych w celu świadczenia podstawowych usług bankowości detalicznej oraz wprowadzenia odpowiednich procedur identyfikacji i weryfikacji klienta, monitorowania transakcji i raportowania, mających na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, zgodnie z normami międzynarodowymi, lecz w zawężonym stopniu, gdyż uwzględniającym te możliwości jedynie w zakresie działalności prowadzącej się do usług bankomatowych.

¹⁰ Celem TAIEX jest realizacja krótkoterminowych działań eksperckich w zakresie dostosowywania ustawodawstwa krajowego beneficjenta do legislacji unijnej (ang. *acquis communautaire*).

7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH

7.1. UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH UE

GIIF brał czynny udział w pracach legislacyjnych, które toczyły się na forum UE w 2015 r. Z uwagi na wydarzenia na arenie międzynarodowej prace te miały na celu przyjęcie aktów prawnych, tj. decyzji Rady – zgodnie z art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz rozporządzeń Rady – stosownie do art. 215 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), nakładających szczególne środki ograniczające na określone państwa w związku z eskalacją konfliktów wewnętrznych, nieprzestrzeganiem standardów dotyczących praw człowieka czy też z produkcją broni masowego rażenia. W powyższym zakresie GIIF brał również udział w opiniowaniu propozycji legislacyjnych, zgłaszanych przez poszczególne państwa członkowskie w toku prac na forum UE, a także przygotowywał stanowiska na potrzeby instytucji krajowych.

Przedmiotem analizy i stanowisk GIIF były projekty aktów prawnych przewidujące wprowadzenie nowych, modyfikację lub uchycenie obowiązujących środków ograniczających w odniesieniu do osób, grup lub podmiotów w związku z sytuacją w Afganistanie, na Ukrainie, Syrii, a także w Republice Środkowej Afryki, Republice Białorusi, Republice Burundi, Sudanie Południowym, Libii, Islamskiej Republice Iranu, w zakresie, w jakim projektowane rozwiązania odnosiły się do mechanizmu zamrożenia funduszy podmiotów, wskazanych w załącznikach do tych aktów prawnych, zakazu udostępniania funduszy takim podmiotom, a także do innych ograniczeń o charakterze finansowym.

7.2. UDZIAŁ W SPOTKANIACH DOTYCZĄCYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH

Na zaproszenie Wiceprezesa Rady Ministrów – Ministra Gospodarki oraz Ministra Spraw Zagranicznych, przedstawiciel GIIF wziął udział w dwóch oficjalnych delegacjach rządowych do Islamskiej Republiki Iranu, które połączone zostały z misjami gospodarczymi. Planowane rozmowy z udziałem przedstawiciela GIIF dotyczyły m.in. odbudowy polsko-irańskich stosunków gospodarczych, także w świetle liberalizacji obowiązującego reżimu sankcji międzynarodowych i funkcjonujących ograniczeń finansowych, oceny prawnych i faktycznych możliwości realizacji przez sektor bankowy transakcji finansowych z Iranem, w ramach regulacji UE i USA. Spotkania obejmowały m.in. rozmowy w Ministerstwie Gospodarki i Finansów oraz Centralnym Banku Iranu, udział w forum biznesowym oraz rozmowy z przedstawicielami banków irańskich. Ponadto rolą przedstawiciela GIIF było wsparcie merytoryczne dla uczestniczących w składzie delegacji przedsiębiorców pod kątem międzynarodowych ograniczeń o charakterze finansowym i ryzyka geograficznego.

Przedstawiciel GIIF, na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, uczestniczył także w konsultacjach w ramach Grupy G7+, dotyczących środków ograniczających nałożonych przez UE i USA oraz ich partnerów na Federację Rosyjską w związku z jej działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy. Spotkanie poświęcono omówieniu implikacji potencjalnego rozszerzenia restrykcji, w szczególności

ograniczeń o charakterze finansowym, rozwój wydarzeń i sytuację w Donbasie, w tym stan wypełnienia porozumień mińskich.

Przedstawiciel GIIF, na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych wziął udział w posiedzeniach Grupy Radców ds. Stosunków Zewnętrznych (RELEX/Sankcje). Przedmiotem posiedzeń była analiza uregulowań UE, w tym w zakresie odnoszącym się do świadczenia usług na rzecz podmiotów objętych środkami ograniczającymi, pomocy technicznej, dostępu do dokumentów, a także przegląd i modyfikacja dokumentu „Dobre praktyki UE w zakresie skutecznego wprowadzania w życie środków ograniczających”. Dobre praktyki mają charakter ogólnych zaleceń w zakresie skutecznego wprowadzania w życie środków ograniczających zgodnie z obowiązującym prawem Unii oraz z krajowym ustawodawstwem i nie są prawnie wiążące. Dokument ten dotyczy kwestii odnoszących się zarówno do standardów związanych z objęciem określonych podmiotów sankcjami, a także poszczególnych mechanizmów takich, jak zamrożenie funduszy, zakaz udostępniania funduszy czy wyłączenia stosowania środków ograniczających ze względów humanitarnych.

7.3. INNE KWESTIE

7.3.1 AUTORYZACJA TRANSAKCJI Z ISLAMSKĄ REPUBLIKĄ IRANU

W 2015 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanej 1 wniosek o autoryzację transakcji na podstawie art. 30a *Rozporządzenia Rady (UE) nr 267/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 961/2010* (Dz. Urz. UE seria L, nr 88, s. 1).

Sankcje finansowe nałożone na Islamską Republikę Iranu przepisami rozporządzenia obejmowały – poza zamrożeniem funduszy określonych podmiotów czy zakazem udostępniania funduszy – również inne ograniczenia o charakterze finansowym. Do takich ograniczeń należał obowiązek uprzedniej autoryzacji transakcji na rzecz i od osób, podmiotów i organów z Iranu. W związku z wejściem w życie porozumień z Genewy i liberalizacją ograniczeń nałożonych na Iran w *rozporządzeniu Rady (UE) Nr 42/2014 z 20 stycznia 2014 r. wprowadzającym zmiany do rozporządzenia 267/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającym rozporządzenie (UE) nr 961/2010* (Dz. Urz. UE z 20.01.2014 r. L 15/18) przewidziano dziesięciokrotne zwiększenie wysokości progów dotyczących zezwoleń związanych z przekazywaniem środków finansowych z Iranu i do tego państwa, a także w odniesieniu do podmiotów z tego państwa. Autoryzacji wymagały transakcje powyżej lub o równowartości 400 000 EUR, a w przypadku bezpośrednich transakcji pomiędzy instytucjami sektora finansowego z Iranu a instytucjami finansowymi i kredytowymi z państw UE powyżej lub o równowartości 100 000 EUR. Działania te służyły realizacji głównego celu przedmiotowej regulacji, jakim jest przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia i prowadzeniu działań z tym związanych przez Islamską Republikę Iranu. Z uwagi na brak na gruncie prawa krajowego centralnego organu, którego kompetencje ustawowe dotyczyłyby wyłącznie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu broni masowej zagłady i który mógłby pełnić rolę wiodącą w zakresie realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia, w komunikacie umieszczonym w listopadzie 2010 r. na stronie internetowej Ministerstwa Finansów wskazano, że wnioski o autoryzację transakcji należy kierować do GIIF.

W związku z porozumieniem w sprawie irańskiego programu nuklearnego zawartym w dniu 14 lipca 2015 r. w Wiedniu, przyjęto wspólny kompleksowy plan działania (Joint Comprehensive Plan of Action) przewidujący m.in. liberalizację sankcji międzynarodowych wprowadzonych przez UE i Stany Zjednoczone. W ślad za powyższymi ustaleniami, na mocy *rozporządzenia (UE) nr 1861/2015 z dnia 18 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 267/2012 w sprawie środków ograniczających wobec Iranu* (Dz.Urz. UE z 18.10.2015 L 274/1), wskazany powyżej obowiązek autoryzacji transakcji z dniem 16 stycznia 2016 r. został uchylony.

7.3.2 GRUPA ROBOCZA DS. ZWALCZANIA MECHANIZMÓW FINANSOWANIA TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO

GIIF stwierdził także celowość udziału w pracach Grupy Roboczej ds. zwalczania mechanizmów finansowania tzw. Państwa Islamskiego, utworzonej w ramach Globalnej Międzynarodowej Koalicji ds. walki z tzw. Państwem Islamskim. W ramach koalicji, poza Grupą ds. zwalczania mechanizmów finansowania tzw. Państwa Islamskiego, działa Grupa ds. Wojskowych, Grupa ds. Bojowników Zagranicznych, Grupa do Walki z Ideologią, Grupa ds. Wsparcia Stabilizacyjnego. Podstawą prac Grupy, w której uczestniczy 26 państw pod przewodnictwem Stanów Zjednoczonych, Arabii Saudyjskiej i Włochy są dotychczasowe mechanizmy prawne mające na celu przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu, wypracowane na forum Organizacja Narodów Zjednoczonych, standardy FATF oraz mechanizmy opracowane w ramach Międzynarodowej Grupy ds. Sankcji wobec Państwa Islamskiego, Frontu Al-Nusra i reżimu Assada. Na spotkaniu inauguracyjnym w marcu 2015 r. Grupa przyjęła główne założenia Planu Działania, odnoszącego się do aspektów związanych z wymianą informacji, koordynacją działań mających na celu zwalczanie źródeł finansowania, implementacją stosownych rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ czy współpracą z innymi grupami roboczymi Koalicji.

8. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA

W 2015 r. IF, realizujący zadania GIIF, wydawał na piśmie interpretacje przepisów prawa dot. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu na rzecz instytucji obowiązanych, w tym dla banków, SKOK-ów, przedsiębiorców przyjmujący gotówkę jako płatności za towary w kwocie równej lub przekraczającej 15 000 EUR, podmiotów świadczące usługi płatnicze, towarzystw funduszy inwestycyjnych, notariuszy. Ich ilość pozostawała na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych. Dodatkowo, w zakresie stosowania obowiązków wynikających z przepisów *ustawy*, udzielano wyjaśnień interpretacyjnych instytucjom obowiązanim także w formie konsultacji drogą telefoniczną.

Ponadto, w związku z realizacją przez Polskę *Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, z dnia 16 maja 2005 r.* (CETS 198) przygotowano we współpracy z innymi organami administracji publicznej odpowiedzi na kwestionariusz przesłany z Rady Europy, na podstawie którego były oceniane postępy Polski w powyższym zakresie. W grudniu 2015 r., przedstawiciel GIIF i reprezentant Ministerstwa Sprawiedliwości wzięli udział w spotkaniu w Strasburgu, które było m.in. poświęcone dyskusji na temat tej oceny. W związku z uzyskaną oceną, w której stwierdzono, że przedstawiony stan faktyczny i prawny nie w pełni gwarantuje wykonanie Konwencji, poproszono przedstawicieli polskiej delegacji o przedstawienie kolejnego raportu na następnym posiedzeniu Konferencji Stron (posiedzenia odbywają się raz do roku).

Pracownicy IF występowali również w charakterze pełnomocników GIIF w sądowych postępowaniach karnych, wszczętych w związku z zawiadomieniami o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 299 Kodeksu karnego, prowadzonych w wyniku wniesienia przez GIIF środków odwoławczych na postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa lub na postanowienia o umorzeniu śledztwa.

.....
Generalny Inspektor Informacji Finansowej